

Lời giới thiệu

TRẦN TRÍ TRUNG

VIỆT NAM THI SỬ HÙNG CA

Saigon 2010

Lục bát là thể thơ đặc biệt của người Việt Nam, từ thuở còn nằm nôi, vẫn thơ lục bát qua tiếng ru của mẹ đã thấm vào tâm hồn. Lớn lên, khi tiếp xúc với văn hóa, được hai tác phẩm thơ lục bát là Kim Vân Kiều của Thi hào Nguyễn Du và Lục Vân Tiên của Cự Đồi Chiểu soi sáng, thơ Lục bát lại càng thấm sâu trong mỗi tâm hồn của người Việt.

*Hôm nay, đọc **Việt Nam thi sử hùng ca** của Hàn sĩ Trần Trí Trung, thật sự tôi vô cùng thán phục. Bởi ngoài hai tác phẩm vĩ đại, Kim Vân Kiều và Lục Vân Tiên, còn một số tác phẩm đồ sộ xa xưa lại rất nổi tiếng trong nền văn học Việt Nam như Phan – Trần, Quan Âm Thị Kính, Bích Câu Kỳ Ngộ, Nhị Độ Mai. Như vậy, thể thơ lục bát trường thiên, ít có thi nhân nào thực hiện. Thông thường chỉ vài ba hoặc năm bảy chục câu mà thôi. Như vậy, viết thơ lục bát trường thiên là một thách thức khó khăn. Ở Kim Vân Kiều thì tác giả dựa vào cốt truyện Trung Hoa, còn **Việt Nam thi sử hùng ca**, Hàn sĩ Trần Trí Trung dựa chính vào lịch sử dân tộc Việt Nam qua những triều đại Đinh, Lê, Lý, Trần... Quả thật đây là khó khăn rất lớn khi vận dụng âm sắc thơ lục bát để chuyển tải đề tài lịch sử (ở đây chỉ so sánh về thể loại)*

*Sau khi đọc hết tập thơ **Việt Nam thi sử hùng ca**, tôi vô cùng xúc động. Hàn sĩ Trần Trí Trung đã khéo léo vận dụng một cách linh hoạt bút pháp của thể thơ lục bát, để chuyển tải nội dung từng giai đoạn lịch sử,*

lúc thì hùng tráng, lúc thì tủi hận đau thương v.v... Chỉ với hai câu sáu và tám liên kết nhau thành chuỗi xích dài vô tận, **Việt Nam thi sử hùng ca** là một tác phẩm thơ mang tính dân tộc và hiện đại. Chất thi vị của thơ thâm trầm mà tươi sáng, nồng nàn tình yêu quê hương đất nước, cảm hoài thế sự thương đau.

Rất mong thi phẩm **Việt Nam thi sử hùng ca** được hoàn thành sớm và được sự ủng hộ nhiệt tình của bạn đọc yêu thơ. Dù sao đây cũng chính là nỗ lực của tác giả trên bước đường sự nghiệp văn chương.

Ngày 2 tháng 9 năm 2006

TRẦN VĂN TRỌNG

Lời tác giả

Việt Nam thi sử hùng ca là thi tập viết bằng thể thơ lục bát trình bày sơ lược chiều dài hàng ngàn năm lịch sử của dân tộc Việt Nam, từ thời Hùng Vương đến cuối thế kỷ XX, căn cứ theo các tài liệu:

1. *Việt Nam Sử Lược của Trần Trọng Kim*
2. *Việt Sử Toàn Thư của Phạm Văn Sơn*
3. *Việt Sử của Nguyễn Văn Bường*
4. *Các Triều Đại Việt Nam của Quỳnh Cư, Đỗ Đức Hùng*
5. *Tóm tắt Niên Biểu Lịch Sử Việt Nam của Hà Văn Thư – Trần hồng Đức*
6. *Đại cương Lịch Sử Việt Nam I, II, III. Chủ biên: Trương Hữu Quýnh, Đinh Xuân Lâm, Lê Mậu Hãn*
7. *Việt Nam sử lược I, II, III (Trần Quốc Vượng phiên dịch và chú giải)*
8. *Giáo Trình Lịch Sử Đảng Cộng Sản Việt Nam.*
9. *Hạt Giống Đỏ Nhiều tác giả Ban Liên Lạc Truyền Thống Thiếu Sinh Quân Miền Đông Nam Bộ.*

Từ mọi miền đất nước, đã hun đúc nên con người Việt Nam máu đỏ, da vàng, và tình yêu quê hương luôn luôn thể hiện trong mọi không gian, thời gian. Người Việt Nam vốn cần cù, thông minh, chất phác, hiền hòa, yêu cuộc sống thanh bình, yêu hương

quê đồng nội. Tự biết, có tầm nhìn giới hạn trước lâu dài kỳ vĩ của dân tộc, sự nhận thức nông cạn trước mặt nổi mênh mông, trên chiều sâu thăm thẳm và chiều dài lẫm liệt của Lịch sử, nhưng khẳng định tác giả là một trong 85 triệu người Việt Nam của thời đại hôm nay, có quyền thừa hưởng di sản từ tiền nhân để lại, có quyền tự hào những huyết thống đã mang, có quyền ca ngợi những vàng son huy hoàng tột đỉnh của dân tộc.

Việt Nam thi sử hùng ca xuất bản (22/12/2006) là quà tặng đọc giả yêu thơ, các bậc lão thành Cách mạng Chi đội 12, Chi đội 15 và Phật tử chùa Vạn Thọ... Ấn phẩm không có mục đích kinh doanh. Thế mà bị sĩ quan tâm lý chiến Hồ Thanh Bửu, pháp danh Thích Nhật Tân xưng Mặc Giang, vượt biên năm 75 định cư tại Úc. Cậu là Phạm Văn Xua, Thích Nhật Thường xưng Mai Nhật Thu, vợ Huỳnh Thị Thu Vân, bọn nguyên đơn khởi kiện. Tại tòa án nhân dân Tp. HCM, thẩm phán Nguyễn Hoàng Đạt thụ lý từ (2006 – 2910). Với tâm trong sáng, nội dung viết rõ ràng, ba lần bị đơn Hàn sĩ Trần Trí Trung đề nghị tòa xử, bọn nguyên đơn rút lui. **Việt Nam thi sử hùng ca** tái bản. Trân trọng kính cáo đọc giả,

Ngày 10 tháng 9 năm 2010

Cẩn chí

Hàn sĩ Trần Trí Trung

Net ñẹp sôu thi

Khu vườn lục bát rất nhiều hoa

Vịnh họa non sông rất mượt mà

Mắt bôi rồi ờ muôn sắc mới

Mũi bâng hoàng á vạn hương xa

Trong như lưu thủy ngời kim cổ

Sáng sánh định tinh chiếu hải hà

Đệt áng văn chương bằng cảm xúc

Việt Nam thi sử bản hùng ca.

Hàn sĩ Trần Trí Trung

NGUỒN CỘI

- Da vàng, mũi tẹt, dáng thon
Tóc đen, răng trắng, môi son, giọng trầm
Khởi từ huyền sử xa xăm
- 04 Hưởng về nguồn cội Việt Nam rạng ngời
Chân dung tổ phụ hai người
Lạc Long Quân kết duyên đời Âu Cơ
Một trăm quả trứng thiên cơ (1)
- 08 Nửa nương Hạnh mẹ, nửa nhờ Đức cha
Phất cờ tuyên dựng sơn hà
Triển khai lập quốc hiệu là Văn Lang
Vương quyền chín bức ngai vàng
- 12 Người con trai trưởng đăng đàn ngôi vua
Khắp vùng lúa nước trúng mùa
Xây đời no ấm nắng mưa tảo tần
Ngọc ấn truyền tiếp minh quân
- 16 Cùng nêu danh hiệu nguyên văn Hùng Vương
Mười tám đời vững cột rường
Tôi trung, Chúa sáng, tam cương, ngũ thường
Hùng Vương thứ sáu, Bắc phương
- 20 Giặc Ân ào ạt mở đường xâm lăng
Vua truyền tất cả thần dân
Trẻ, già, trai, gái, tòng quân diệt thù

(1) Truyền thuyết kể rằng : Lạc Long Quân và Âu Cơ sinh được 100 trứng. Nửa theo Mẹ lên núi cùng nhau đùm bọc, nửa theo Cha cày theo dòng nước xuống tận vùng biển để tìm kế sinh nhai. Từ 100 anh em, lần lần kết duyên với những bộ tộc khác, truyền tiếp giống nòi, khai triển lập quốc Văn Lang.

- Nghe loa truyền, một trẻ thơ
- 24 Trở mình gọi mẹ xin thừa ít lời
Công ơn sanh dưỡng nên người
Thân trai ngang dọc giữa trời báo ân
Làng Phù Đổng, một công thần
- 28 Vung roi ngựa sắt, giặc Ân quy hàng (1)
Sóc Sơn vượt đỉnh non ngàn
Uy danh Thánh Gióng dân gian phụng thờ.
My nương công chúa tuổi thơ
- 32 Đóa hoa hàm tiếu đang chờ mỗi mai (2)
Khuê môn lược giặt trâm cài
Long lanh mắt ngọc, nét ngài liễu vương
Tơ hồng kết mối uyên ương
- 36 Sơn Tinh nhanh bước quê hương Ba Vì
Thủy Tinh ôm mối tình si
Hô phong hoán vũ, yếu thì phải thua
Nắng mưa từ đó giao mùa
- 40 Nước Nam hưng thịnh thuận hòa bình an

(1) Nhà Ân (Trung Hoa) xâm lăng Việt Nam vào đời Hùng Vương thứ 6, nhưng thất bại. Nhờ Cậu Bé làng Phù Đổng, cỡi ngựa sắt, gươm sắt, nón sắt phi mã như thần, giặc Ân tan nát, đầu hàng. Phá xong giặc Ân, về đến Sóc Sơn thì Cậu Bé biến mất. Vua nhớ ơn, lập đền thờ tại Phù Đổng, và tôn Cậu Bé là Phù Đổng Thiên Vương. Hàng năm, vào ngày 9/4 âm lịch, làng Gióng (Phù Đổng) mở hội lớn gọi là Hội Gióng, lan xa cả Miền Bắc, đến nay vẫn còn.

(2) Thời Hùng Vương, các công chúa đều gọi là My Nương. Hùng Vương thứ 18, công chúa My Nương đẹp tuyệt trần ; Sơn Tinh, Thủy Tinh đều muốn xin làm phò mã. Sơn Tinh được chọn, đón My Nương về Ba Vì.

Giai đoạn lập quốc Văn Lang (1)**Câu chuyện huyền sử dân gian lưu truyền****Hai năm bảy, trước công nguyên****44 Danh đề Âu Lạc uy quyền Thục Vương****Cổ Loa xây dựng phi thường****Vòng xoay xoắn ốc một phương kinh thành****Kim Quy hiện báo điềm lành****48 Nỏ thần trấn quốc rành rành kính trao****Giặc Tần phơi xác chiến hào****Quân năm mươi vạn khác nào lá thu****Hòa thân giai ngẫu dụng mưu****52 Sứ mệnh tráo nỏ, mịt mù chiến tranh****Lữ làng hai mái đầu xanh****Mỵ Châu - Trọng Thủy cam đành tách đôi****Ngựa phi lông ngỗng thả rơi****56 “Phụ Vương kết liễu cuộc đời con sao!”****Tội thông đồng xử thế nào?****Chữ “Tinh”, Mộ Dạ ghen ngào châu sa****Ấy là kế sách Triệu Đà****60 Nam Việt danh hiệu vinh hoa một thời****Họ Triệu truyền nối năm đời (2)****Phiên Nung riêng cõi đến hồi tối tăm**

(1) Nước Văn Lang kéo dài 2622 năm thì đổi thành Âu Lạc, thời An Dương Vương, đóng đô tại Cổ Loa. Việc xây thành Cổ Loa rất khó khăn. Tương truyền Thần Kim Quy mách bảo cách xây, sau đó tặng chiếc móng làm vật trấn quốc. Tìm hiểu nỏ thần Liễn Châu có thể là kế sách chính trị, nhưng không thể phủ nhận thiên tình sử đắm lệ giữa Trọng Thủy-Mỵ Châu! Nhìn long ngỗng mà Mỵ Châu xé ra từ chiếc áo đang mặc thả trên đường đào tẩu. Tại núi Mộ Dạ (thuộc huyện Đông Thành, tỉnh Nghệ An), An Dương Vương đành rơi lệ xử tội Mỵ Châu “thông đồng với giặc” rồi trầm mình xuống biển.

(2) Triệu Đà lên ngôi tự xưng là Nam Việt Vũ Vương đóng đô ở Phiên Nung truyền đến đời Triệu Kiến Đức thì Nam Việt suy yếu. Hán Vũ Đế cử Lộ Bác Đức đánh chiếm Nam Việt.

CUỘC KHỞI NGHĨA HAI BÀ TRƯNG**Lộ Bác Đức tiến về Nam (1)****64 Thời kỳ Bắc thuộc ngàn năm oán hờn****Hán Đế cai trị định phân****Chia thành chín quận dễ vờn, dễ sai****Xuống biển bắt mò ngọc trai****68 Lên rừng ngà quý đủ đầy cống dâng****Bao sưu thuế trút đầu dân****Thôn làng xơ xác, cỏ chân phủ nền****Ngày giỗ tổ trước sân Đền (2)****72 Tô Định, Mã Tắc toan rình trông đồng****Đây là báu vật Tiên Rồng****Lẽ nào để bị cướp không thế này!****Chiếc ngà voi quý dâng ngay****76 Đây là thế phẩm mong ngài nhận cho****Tô Định trầm trồ nói to:****Hỏi ai đã bắn? Do Cơ khó bì (3)****Mã Tắc hách dịch thách thi****80 Lê Chân tuy phạm nữ nhi sẵn sàng****Trưng Trắc bóng gió cản ngăn****Mục tiêu sọ não xâm lăng hoành hành**

(1) Tể tướng Lữ Gia và vua tôi nhà Triệu đều bị bắt bị giết bởi tướng Hán là Lộ Bác Đức. Hán Vũ Đế đổi Nam Việt thành Giao Chỉ Bộ, chia ra 9 quận, cử thái thú Tô Định cai trị vô cùng khắc nghiệt. Đây là thời kỳ Bắc thuộc lầm than nhất.

- (2) Ngày Giỗ tổ tại Đền Hùng.
 (3) Dường Do Cơ tên tướng nước Sở có tài cung nỏ.

13

- Phải đâu trái chín trên cành ?**
84 Chớ nên nông nổi bất bình lắm mưu
 Khêu khích thủ đoạn kẻ thù
 Trưng Nhị thắm ý như mù bông tên !
 Mê Linh quy tụ hùng anh
- 88** Luy Lâu Thi Sách lộ đành hy sinh (1)
 Nhâm Diên, Tô Định thất kinh
 Trưng Trắc Trưng Nhị khởi binh phục thù
 Đàn voi xung trận thắng thu
- 92** Ba năm dựng nghiệp mây mù chưa tan
 Vó ngựa Mã Viện kéo sang
 Thế cô lương cạn muôn ngàn hiểm nguy
 Trưng trính bất khả tư nghì
- 96** Hát Giang tuyệt lộ nữ nhi trầm mình
 Thù chồng, nợ nước hy sinh (2)
 Tuổi xuân dâng hiến trọn tình nước non
 Điểm ghi thật đậm nét son
- 100** Đầu chương Việt sử mãi còn ngàn sau

(1) Tại thành Luy Lâu Thi Sách lắm mưu bị giặc bắt. Trưng Trắc, Trưng Nhị tiếp tục lãnh đạo cuộc khởi nghĩa của nhân dân tại các quận Cửu Chân, Nhật Nam, Hợp Phố và Uất Lâm đã giành được thắng lợi, đánh đuổi quân Hán về bên kia biên giới. Trưng Trắc cùng em là Trưng Nhị xưng là Trưng Vương, đóng đô tại Mê Linh kéo dài được 3 năm (40 - 43).

- (2) Hai Bà Trưng trầm mình tại Hát Giang. Cuộc khởi nghĩa của nhị vị Anh Thư đã viết nên những trang sử chống ngoại xâm oanh liệt đầu tiên của dân tộc Việt Nam.

14

BÀ TRIỆU THỊ TRINH

- Vàng và chì vốn khác nhau
 Gian truân thử lửa thử nào tình anh ?
 “Ra khơi vỗ sóng cá kình
- 104** Chớ làm tôm tép dầm mình dưới thung” (1)
 Anh thư thao lược oai hùng
 Triệu Trinh vì nghĩa hiệp chung khởi cờ
 Bốn năm tinh luyện binh cơ
- 108** Xuất quân Thanh Hóa, Đông Ngô hải hùng
 Đấu tranh quyết liệt vẫy vùng
 Năm hai bốn tám, núi Tùng gởi thân
 Bà Trưng, Bà Triệu viên viên
- 112** Đền thờ đất Việt quân thần phải kiêng
 Danh Bà tôn kính mọi miền
 Tắm gương yêu nước hậu tiền noi chung.

(1) Thủ lĩnh nghĩa quân chống Ngô năm 248 là Bà Triệu Thị Trinh. Bà thường nói : “ Tôi muốn cỡi cơn gió mạnh, đạp luồng sóng dữ, chém cá kình ở Biển Đông, đánh đuổi quân Ngô, giành lại giang sơn, cởi ách nô lệ, chớ đâu lại chịu làm tù thiếp người”. Thật vậy, quân Đông Ngô khiếp

vía, nhưng vì có âm mưu nội gián phản bội. Bà phải hy sinh tại Núi Tùng, Thanh Hóa năm 23 tuổi.

15

LÝ NAM ĐẾ – MAI HẮC ĐẾ

- 116** Ngô Tôn Quyền trí kiêu hùng
Gươm dài giáo nhọn, mưu từng thâm sâu
Sách lược cai trị Giao Châu
Tài nguyên đều bị tóm thâu về Tàu (1)
Dân lành thống khổ xiết bao ...
- 120** Giao Châu không thể cúi đầu Nhà Lương
Bởi ô nhục, bởi đau thương
Lý Bôn vi tướng dẹp phường ngoại xâm (2)
Giành độc lập, giữ nước Nam
- 124** Kinh đô Tô Lịch, Vạn Xuân tô bồi
Năm trăm bốn bốn lên ngôi (544)
Tiền Lý Nam Đế vì đời dựng xây
Chùa Trấn Quốc cạnh Hồ Tây
- 128** An dân, định quốc, đêm ngày chỉnh trang

(1) Vào thời Tây Hán thì nước Việt trải dài từ Giao Châu tới Quảng Châu, thời Đông Hán chỉ còn Giao Châu. Khi Ngụy-Thục-Ngô thời tam quốc kết thúc, nước Trung Hoa nhanh chia ra thành nhiều nước nhỏ tranh bá đồ vương, thành Nam – Bắc Triều, thay ngôi đổi chủ, thì Giao Châu lần lượt cũng bị chuyển theo, rồi lệ thuộc nhà Lương, cho tới cuộc khởi nghĩa của Lý Bôn đã thấy nam nhi xuất hiện !

(2) Lý Bôn sáng lập nhà nước Vạn Xuân. Ông là người có tài văn - võ lại có chí lớn. Năm 542 Ông lãnh đạo cuộc khởi nghĩa giành độc lập chống lại nhà Lương. Năm 544 Lý Bôn lên ngôi vua, hiệu là Nam Đế, đặt tên nước là Vạn Xuân.

16

- 132** Đền khuya dầu cạn bắc tàn
Tre già măng mọc Triệu Quang lo lường
Lên ngôi hiệu Triệu Việt Vương (1)
Hải Hưng - Dạ Trạch chọn phương lâu dài
Lý Phật Tử, việc này sai
Giành ngôi rồi lại mắc quai Nhà Tùy (2)
Vạn Xuân càng thủ càng suy
- 136** Mấy vòng vây bủa khốn nguy kéo dài
Nhà Đường trồng ách công tay
An Nam đô hộ đọa đày ngựa xe (3)
Dương Quý Phi, phận phòng the
- 140** Chim sa cá lặn mà đề mà râu
Vua Đường cho bọn quan hầu
Thẳng tay vợ vét tóm thâu tận cùng
Trai thì phu vác gánh gồng
- 144** Gái thì hầu hạ ca phòng truy hoan
Bày ra lăm cuộc dã man
Nỗi đau đô hộ lăm than ngập đầu
Lưỡi gươm cứu quốc rên mau
- 148** Quyết không sống kiếp ngựa trâu thế này

(1) Triệu Quang Phục người Vĩnh Phúc, là danh tướng của Vua Lý Nam Đế, lập căn cứ kháng chiến tại vùng đầm Dạ Trạch, lên ngôi tức Triệu Việt Vương, còn gọi là Dạ Trạch Vương, đến năm 571 thì mất.

(2) Lý Phật Tử tiếp ngôi Triệu Việt Vương, tức Hậu Lý Nam Đế, kéo dài đến năm 603, thì lệ thuộc nhà Tùy. Lúc bấy

giờ, nhà Tùy lớn mạnh, tóm thâu các nước nhỏ, thống nhất Trung Hoa.

- (3) Nhà Đường thay thế nhà Tùy, học kinh nghiệm các triều đại trước dân ta càng thêm khốn khổ bội phần. Năm 679, nhà Đường lập An Nam đô hộ phủ để cai trị nước ta.

17

- Sống ô nhục, sống đắng cay**
Sống trong tăm tối, khổ thay dân tình
Món ngon, vật lạ, tâu trình
152 **Lệ chi - trái vả, lợi sinh trèo non (1)**
Đất Hà Tĩnh - Mai Thúc Loan
Nâng cao sĩ khí căm hờn thúc quân
Giặc Đường tháo chạy lấy thân
156 **Niềm vui chiến thắng toàn dân mong chờ**
Mai Hắc Đế dựng huyền cơ
Đặt nền móng dựng cơ đồ mai sau
Quân tuy ít, nhưng chí cao
160 **Binh cơ là chuyện bể dâu diễn thường (2)**
Ừ ừ binh mã nhà Đường
Vạn An khói lửa chiến trường máu xương
Thúc Loan yếu thế tầm phương
164 **Lui binh thúc thủ, vùi xương giữa rừng**

- (1) Vua tôi nhà Đường thấy trái lệ chi của nước ta rất ngon bèn bắt dân ta phải chở sang Tràng An để thưởng thức. Đây là một gánh nặng của nhân dân Việt Nam lúc đó .
(2) Đã từng gian khổ trước đó, nên Mai Thúc Loan, tự rèn luyện võ-văn, thu phục nhân tâm, chờ ngày phục hận, và mùa vải năm 722, thời cơ chín mùi, trong đoàn dân phu tải vải, một

người vì vải bể đầu, một ông già sắp bị chẻ đôi, Thúc Loan tổ chức vùng lên, đánh tan quân áp tải, chiếm cả Tống Bình, đuổi quân Đường về nước; nhưng rất tiếc, nhà Đường đang thời cực thịnh, đem quân báo thù. Trước thế hùng mạnh của quân Đường, Thúc Loan phải bỏ thân trong rừng, nước ta mất thêm một cơ hội khôi phục.

18

BỐ CÁI ĐẠI VƯƠNG

- Giữ non sông nhiệm vụ chung**
Thấp lên ngọn đuốc Phùng Hưng, Ba Vì
Hai mươi năm, trí dũng tri
168 **Khi công, khi thủ, có khi vây thành**
Tướng Đường sợ tái mặt xanh
Nghe danh khiếp vía cam đàn im hơi (1)
Cân đai khô giáp rã rời
172 **Gối quỳ lập cập, buông lời doái thương**
Muôn tâu : Bố Cái Đại Vương
Một nhâm hai nhữ thế thường phạm uy
Ban bố ân đức từ bi
176 **Bạch Đằng kế sách hiện về giúp Ngô (2)**
Đường gươm chỉ thẳng cơ đồ
Vì quê hương, đội nắm mô đứng lên
Chín năm công đức vang rền
180 **Đại Vương Bố Cái thêu tên đỏ người**
Đêm tàn trăng lặng sương rơi
Nhớ trang nghĩa sĩ bụi ngùi giọt châu

- (1) Phùng Hưng, Phùng Hải lãnh đạo nhân dân ta nổi dậy chống ách đô hộ Đường. Tên đô hộ nhà Đường là Cao Chính Bình run sợ mà chết. Cuộc khởi nghĩa thắng lợi, giành được chính

quyền tự chủ trong 7 năm. Phùng Hưng được tôn là Bồ Cái Đại Vương .

- (2) Tương truyền rằng : tại trận Bạch Đằng, Phùng Hưng hiển linh về giúp nhân dân ta phá giặc, làm cho quân Nam Hán khiếp vía, khi bị quân ta tấn công bất ngờ, chạy dẫm đạp nhau mà chết chìm vô số, tan rã nhanh chóng.

19

HỌ KHÚC VÀ HỌ DƯƠNG

- 184**   **Gió lùa nghiêng ngả đọt lau**
Gió yên lau lại ngẩng đầu mướt xanh
            Tuy là thân thảo mong manh
Chân mây mặt đất thanh thanh một màu
            Khúc Thừa Dụ, nuôi chí cao
- 188**   **Hải Hưng xây dựng chiến hào khởi binh**
            Chiêu quân chọn tướng xuất chinh
Tên quan đô hộ, Tống Bình hung hăng
            Đánh cho bỏ thói kên căn
- 192**   **Đánh cho đội ngũ xâm lăng chạy dài**
            Khúc Hạo, Khúc Mỹ ra tay
Năm chín lẻ sáu, cờ bay rợp trời (1)
            Hai bốn năm sau lệ rơi
- 196**   **Quân Hán quay lại một thời Bắc xâm**
            Tình yêu nước lại nẩy mầm
Hoa thanh bình lại âm thầm trở hoa
            Dương Đình Nghệ, thuộc tướng nhà
- 200**   **Khởi quân Thanh Hóa, Đại La công đồn**
            Kiều Công Tiễn, dạ sói chôn (2)
Cướp ngôi soán chủ, cúi lòn ra chi

(1) Họ Khúc dấy nghiệp giành nền tự chủ nước ta kéo dài 24 năm (906 – 930). Lúc bấy giờ, Trung Hoa là thời ngũ đại tranh

quyền. Năm 930, quân Nam Hán xâm chiếm nước ta, bắt gia đình họ Khúc hãm hại.

- (2) Dương Đình Nghệ là tùy tướng của Khúc Hạo tiếp tục sự nghiệp, đánh thắng ngoại xâm năm 931, nước ta độc lập được 6 năm tiếp theo thì nha tướng là Kiều Công Tiễn soán đoạt. Quân Giao Châu mà tiêu biểu là Ngô Quyền quyết diệt Tiễn, Tiễn cho người sang cầu viện Nam Hán.

20

BẠCH ĐẰNG GIANG

- 204**   **Đã phân định rõ biên thù**
Cớ sao muốn cướp ? Cũng vì túi tham
            Luôn luôn rình rập nước Nam
Bất thần thuyền chiến âm âm kéo sang
            Bạch Đằng giang, Bạch Đằng giang
- 208**   **Dòng sông chờ đợi viết trang sử hùng**
            Đường vào sóng nước chập chùng
Hoàng Tháo danh tướng lấy lừng tiến sâu
            Quyết chơi một trận phủ đầu
- 212**   **Thủy quân thiện chiến ủa vào thật nhanh**
            Ngô Quyền mưu trí tiến hành
Cọc nhọn cắm đáy ngôi canh đợi chờ
            Thủy triều xuống, đánh bất ngờ
- 216**   **Tên lửa thiêu rụi, soái cờ xé tan**
            Đánh cho vỡ mộng xâm lăng
Ngàn năm Bắc thuộc âm vang chốn này (1)
            Xuất chinh khô giáp rất oai
- 220**   **Lâm trận áo mào cân đai bèo nhèo**
            Đại quân xác nổi như bèo
Mưu sự, thành sự chiếu theo luật trời

- (1) Trận chiến sau cùng vào năm 938, kết thúc chuỗi dài hơn 1000 năm Bắc thuộc của nước ta, dù trước đó có đôi lần giành độc lập thành công nhưng chẳng bao lâu lại bị thống trị.

21

Tự Nham bèn hủy ngay thôi

224 **Thay vào tự Thiệp kịp thời rồng bay**
Tự Cung rồi cũng phải thay
Tự Yểm lưu lại đến ngày sa băng
Cổ Loa ca khúc khải hoàn

228 **Niềm vui chiến thắng hân hoan tột cùng**
Trái bao biển cố hải hùng
Giấc mơ độc lập đến cùng toàn dân
Nhưng rồi bóng dáng ngoại xâm

232 **Luôn luôn ám ảnh trong tâm trí hoài**
Hòa bình hạnh phúc theo mây
Háo danh háms lợi lại bày chia phân

- (1) Cuối năm 938 các chiến thuyền của giặc hùng hổ vượt biển tiến vào sông Bạch Đằng. Chúng nghênh ngang tràn vào trận địa mai phục của Ngô Quyền. Bị đánh bất ngờ nên chỉ trong một thời gian rất ngắn thuyền giặc bị đắm gần hết, quân giặc bị chết vô số, máu chảy loang đỏ cả sông. Hoàng Tháo bị chết tại trận. Tin thất trận ở Bạch

Đằng cùng với tin Hoàng Tháo bị giết khiến vua Nam Hán kinh hoàng phải khóc rống lên, thu nhặt tàn quân rút chạy. Vua Nam Hán trước tên là Nham sau đổi là Thiệp, rồi sau đó vì có rồng trắng hiện lên nên đổi là Cung. Bị thất trận cho tên Cung là xấu và đổi sang tên Yểm, tức Lưu Yểm.

22

NHÀ ĐÌNH

Mười hai lãnh địa sứ quân

236 **Tranh quyền tranh chức, túm quần thảo nhau**
Nồi da xáo thịt thế sao ?
Củ đậu nấu đậu nổi đau nghẹn ngào
Đình Bộ Lĩnh thuở chần trâu

240 **Hoa Lư tập trận, dùng lau làm cờ**
Minh Quân ứng thế thời cơ
Bốn phương thống nhất cõi bờ mở mang
Vạn Thắng Vương ngự ngai vàng

244 **Nước Đại Cồ Việt danh vang khắp vùng**
Trời trong sáng, lại nổi giông
Mây đen che khuất vầng hồng thế sao ?
Đình Bộ Lĩnh xóa cờ lau

248 **Dụng binh giỏi, chính trị sao lỗi lầm**
Đất lành hạt dẻ gieo mầm
Phế trưởng lập ấu, sóng ngầm phát ra (1)
Anh em núp ruột một nhà

252 **Ngôi cao thất vọng hóa ra loạn trào**
Đỗ Thích đêm lên leo rào
Trong cơn say rượu, máu đào tuôn rơi
Cờ lau Bộ Lĩnh rũ rồi

256 **Nhà Đình cơ nghiệp đến hồi suy vong**

**Rông Cha oanh liệt vẫy vùng
Rông Con lên sáu trông mong được gì ? (2)**

- (1) Đinh Tiên Hoàng bỏ trưởng lập ấu.
(2) Cha con Đinh Tiên Hoàng, Đinh Liễn bị Đỗ Thích ám hại, thì Đinh Toàn lên ngôi năm 980 mới 6 tuổi, tại vị được 8 tháng thì sự nghiệp nhà Đinh chuyển sang nhà Lê cũng cùng vào năm này. Vì vậy, Đinh Toàn còn gọi là Đinh Phế Đế

23

NHÀ TIỀN LÊ

- Sáo ngân tiếp bản trưởng thi**
260 **Đoạn êm, đoạn buốt, đoạn thì thướt tha**
Dương Vân Nga, Dương Vân Nga (1)
Vương Hoàng Thái Hậu tinh ba rạng ngời
Giữa dòng trong đục chơi với
264 **Vừa lau dấm lệ, vừa cười khô khan**
Dìu con ngự giữa ngai vàng
Rèm thưa nhiếp chính khó khăn chất chồng
Quần thần chia rẽ tranh công
268 **Biên thù rung chuyển, thù trong giặc ngoài**
Tướng Quân Thập Đạo đức tài
Long bào, ấn báu, trao tay anh hùng
Nhẹ tình riêng, nặng việc chung
272 **Đóa hoa hai sắc ; trắng, hồng... vẫn xinh ?**

chồng, không vì con. Trao sự nghiệp lãnh đạo nước nhà lại cho Thập đạo Tướng quân Lê Hoàn, khai sáng ra nhà Tiền Lê (980 -1009). Dùng chữ Tiền Lê ở đây, để phân biệt với triều Lê Lợi tức Hậu Lê sau này.

Thái hậu Dương Vân Nga sau này lại là Hoàng hậu của Lê Đại Hành. Vân Nga quả là một cành hoa vương giả với hai sắc : trắng, hồng, hai đời chồng đều là vua.

24

Nhà Tống rầm rộ khởi binh (1)

- Hai đường thủy - bộ song hành tiến sang**
Một Bạch Đằng, một Chi Lăng
276 **Như bầy thú dữ hung hăng cực kỳ**
Gọng kềm chiến lược khéo bày
Ngàn cân treo sợi tóc này nguy thay
Hầu Nhân Bảo bị chém ngay (2)
280 **Trần Khâm Tộ bỏ chạy dài rút lui (3)**
Lê Hoàn lẫm liệt lên ngôi
Chiêm Thành tôm tép học đòi lẩn sâu
Đại Hành cấp chuyển quân vào
284 **Phế Mi giữa trận rơi đầu thảm thương (2)**
Thông binh pháp, chính trị tường
Văn ôn võ luyện, nhu cương hiệp hành

(1) Thái hậu Dương Vân Nga, nhiếp chính thay con, tức Đinh Phế Đế mới 6 tuổi. Vì nước không vì nhà, không vì

(1) Năm 981, nhà Tống xuất đại quân hai đường thủy bộ xâm lăng nước ta. Không ngờ một Bạch Đằng lại tái diễn, thêm một Chi Lăng trên bộ kinh hoàng. Tướng Hầu Nhân Bảo bị chém chết tại trận. Quân giặc còn lại rút chạy về nước, quá nửa cánh quân do Trần Khâm Tộ chỉ

huy chết tại trận. Cuộc kháng chiến chống Tống xâm lược do Lê Hoàn chỉ huy đã thắng lợi vẻ vang.

- (2) Lợi dụng quân Tống tấn công nước ta, Vua Chiêm Thành cũng xua quân đánh chiếm, Lê Hoàn sai Từ Mục sang Chiêm Thành cầu hoà. Nhưng Vua Chiêm lại bắt giữ sứ. Vua Lê Đại Hành, chuyển quân vào Nam và giữa trận chém bay đầu Phế Mi Thuế vua Chiêm Thành.

25

Rượu đồng mạ phủ màu xanh

- 288** Vì đâu bông lúa úa cành rụng rơi
Lê Long Đĩnh cướp được ngôi (1)
Hôn quân bạo chúa đất trời âm u
Tội róc mía đầu thầy tu
- 292** Hoang dâm, vô đạo, mê mù, bất nhân
Cho nên vốn đức cạn dần
Ngọa Triều vết bản hôn quân đời ngày
Biết tu thân, hưởng lâu dài
- 296** Thất đức cơ nghiệp đổi thay tức thì
Bê tha hưởng thụ thứ gì ?
Xuân đi hạ đến liền thì sát na
Trong bùn xuất hiện liên hoa
- 300** Nhân sinh trong cõi ta bà gẫm suy ? (2)

- (1) Lê Đại Hành có 11 hoàng tử. Vua Đại Hành đã định cho người con thứ ba là Long Việt làm Thái tử. Nhưng khi vua mất, các hoàng tử tranh ngôi nhau, đánh nhau trong 8 tháng. Đến khi Long Việt vừa lên ngôi được 3 ngày thì bị em là Long Đĩnh sai người vào cung giết chết, thọ 23 tuổi, sử ghi là Lê Trung Tông. Long Đĩnh lên ngôi, lại là một

hôn quân bạo chúa, hoang dâm vô độ, nên chết lúc mới chỉ 24 tuổi, và như một sự trừng phạt nên dòng họ Lê tuyệt tự. “*Gót danh lợi bùn pha sắc xám. Mặt phong trần nắng nám mùi dâu, ...*”.

- (2) Sự bất nhân và vô cùng tàn bạo của Ngọa Triều là để chuẩn bị cho Đạo Phật thâm nhập xã hội, làm nền tảng cho hai triều đại Lý – Trần từ bi, bác ái, nhân nghĩa. Là vàng son nhất trong lịch sử Việt Nam. Đây là một bài học lớn cho các thế hệ cầm quyền sau này.

26

NHÀ LÝ

- Giữa dòng trong - đục thị phi**
Sinh ra nường cửa Từ bi trưởng thành
Cha nuôi là Lý Khánh Văn (1)
- 304** **Thầy là Vạn Hạnh, chuyên cần sử kinh**
Tâm chính trực, trí thông minh
Khéo gieo nhân tốt, duyên lành trở hoa
Chân đế, Tục đế hiệp hòa
- 308** **Cứu dân độ thế mới là minh quân**
Nụ hoa hương sắc vào xuân
Danh Lý Công Uẩn như vầng nhật quang
Quốc sư Khuông Việt phò nâng
- 312** **Thiền sư Vạn Hạnh thánh nhân hộ trì**
Cổ Loa vùng đất gồ ghề
Đại La Thành rộng bốn bề thanh thang
Giác nồng mộng thấy rồng vàng
- 316** **Thuận Thiên thánh hoàng đổi tên Thăng Long (2)**
Dạy dân từ việc cấy trồng
Quay tư dệt lụa nghề nông diệu kỳ

- (1) Lý Công Uẩn, người làng Cổ Pháp, Hà Bắc, sinh năm Giáp Tuất (974) mất cha từ trong bụng mẹ, vừa ra đời mẹ cũng

không còn. Sống và lớn lên nhờ tương chao nuôi dưỡng của chùa Lục Tổ, với sự đù dặt, nương tựa đức độ của Thiền sư Vạn Hạnh và cha nuôi là Lý Khánh Văn. Một trẻ mồ côi trở thành bậc Minh Quân. xin thắp một nén hương hướng về Vạn Hạnh !

- (2) Lý Công Uẩn lên ngôi hiệu là Thuận Thiên. Triều Lý (1010 – 1225), tên nước Đại Việt. Thành Đại La đổi tên là thành Thăng Long, truyền được 8 đời thái bình thịnh trị, kéo dài 215 năm.

27

- Quốc Tử Giám, mở khoa thi**
320 “**Trước thì học lễ, sau thì học văn**”
Công cha mẹ, sánh thái sơn
Dưỡng nuôi khổ cực, công ơn hải hà
Nêu gương : Hạnh Hiếu đạo nhà
324 **Quạt nồng, ấp lạnh mới là phận con**
Gái, trai bình đẳng đều tròn
Trau đôi đạo đức sắt son vẹn gòn
Quê hương hạnh phúc thanh bình (1)
328 **Bất ngờ quân Tống thình lình kéo sang**
Nhiếp chính : Thái hậu Ý Lan
Điều tướng Thường Kiệt chống ngăn biên thù
Vành đai Như Nguyệt còn ghi
332 “**Vua Nam riêng cõi biên thù trông coi (2)**
Trời cao phân định hẵn hời
Cớ sao bây lại học đòi lẩn sang ?
Hào sâu đây đã sẵn sàng
336 **Chôn quân xâm lược đại bang lạnh lùng”**

- (1) Các đời vua của triều đại Nhà Lý cũng xảy ra chuyện bất hoà giữa anh em, nhưng nhờ có tâm hồn vị tha, nhường nhịn nên mọi việc đều được giải quyết êm thấm. Đặc biệt

xây dựng Quốc Tử Giám, xem như Đại Học đầu tiên của dân tộc ta. Đến đời Lý Chiêu Hoàng thì chuyển giao ngôi vua cho Trần Cảnh, mở ra triều đại Nhà Trần.

- (2) Tạm dịch nguyên tác bốn câu thơ được cho là của Lý Thường Kiệt được xem là tuyên ngôn độc lập lần thứ I

Nam quốc sơn hà Nam đế cư
Tiệt nhiên định phận tại thiên thư
Như hà nghịch lỗ lai xâm phạm
Nhữ đẳng hành khan thủ bại hư.

28

- Ba đi chống giặc kiên trung**
Mẹ ru con ngủ để còn tơ xe
“Ví dầu châu chấu đá xe
340 **Tưởng rằng chấu ngã ai dè xe nghiêng”**
À ơ con ngủ ngoan hiền
Niêu treo vài củ khoai riêng dành con
Mái tranh lữ quét đầu còn
344 **Nếu còn hơi thở là còn tương lai**
Lý Thánh Tông đáng thiên tài
Chuyển quân chống úng, gấp xây đê điều (1)
Lý Chiêu Hoàng bến nông sâu ?
348 **Cành vàng lá ngọc sẽ vào tay ai ?**
Giang sơn trách nhiệm nặng này
Lý Huệ Tông lại thông tay tu hành ? (2)
Trầm luân chuyển đổi vòng quanh
352 **Cầu mong cuộc sống an lành ấm no**

- (1) Khi nhà Tống đánh phá, lực lượng hùng mạnh của ta ra biên cương chống giặc. Năm ấy, không may hậu phương bị lụt lớn, mùa màng mất trắng, nhiều nơi bệnh dịch xảy ra. Nhưng nhờ kế sách đúng đắn của Ý Lan, Vua Thánh Tông quyết đoán táo bạo hy sinh tất cả những gì mà triều đình có nhằm cứu dân và đại quân quay về kịp lúc làm nhiệm vụ khẩn cấp.

Quân dân cá nước một lòng, việc chống Tống cũng thành công. Nhiều tài liệu kinh sách tôn vinh Ý Lan là Quan Âm. Đời sau lập đền thờ thờ cúng Bà.

- (2) Lý Huệ Tông truyền ngôi cho con gái là Lý Chiêu Hoàng để đi tu. Lý Chiêu Hoàng mới 8 tuổi. Việc triều chính do Trần Thủ Độ chấp chính. Trần Thủ Độ dần xếp cho Trần Cảnh lấy Chiêu Hoàng. Sự kiện này xem như một sự chuyển giao từ triều Lý sang triều Trần thật tài tình và an bình nhất trong lịch sử.

29

NHÀ TRẦN

- Có người sống - thác không lo
 Có người quán xuyên đấn đo tận cùng
 Trăng đêm trần trọc thư phòng
356 Bút khô mực cạn, tim lòng nhói đau
 Trăng trong vắng vặc trên cao
 Ngắm nhìn sông núi khát khao thái bình
 Mưu đồ long phụng hòa minh
560 Chiêu Hoàng - Trần Cảnh hiệp thành lứa đôi
 Long bào thiếp mặc cho Người ...
 Thủ Độ tay vẫy mím cười thế xong !
 Chiêu Hoàng cười má ửng hồng
364 Trần Cảnh ròn rã uy phong kiêu cười
 Ngai vàng Chúa thượng kíp ngôi
 Tung hô vạn tuế giọng cười ngân vang (1)
 Đoàn chiến mã vượt dặm ngàn
368 Bách chiến bách thắng, quỷ thần kiêng oai

lịch sử Việt Nam. Có thể nói, những nhân vật tài ba xuất chúng đều xuất hiện trong thời này, để cấu thành một Việt Nam 4 thế kỷ văn võ toàn tài, một quốc gia hùng mạnh và mở ra trang sử sáng chói nhất. Có lẽ 1000 năm Bắc thuộc đã tôi luyện nhuần nhuyễn, chín mùi, và 70 năm của ba triều Ngô-Đinh-Lê đã sàng sảy gạn lọc, quá đủ để hoàn thành một vườn hoa kỳ diễm cho Dân Tộc Việt Nam. Thật ý vị ba nụ cười của ba nhât vật chính và sau đó sẽ còn rất nhiều nụ cười.

30

- Đại Nam có tiếng cười dài
 Nghe như thách thức chói tai vô cùng
 Bầu trời Đại Hãn Nguyên Mông
372 Từ Âu sang Á cấm không được cười
 Nghe qua sấm sét liên hồi
 Mông Cổ Đại Hãn hách ngôi chỉ tay (1)
 Hãy truyền hỏa tốc lệnh này
376 Bảo Nam man ấy sang ngay ứng hầu
 Sài Thung tuân lệnh phi mau
 Giữa triều Trần đứng vĩnh râu hất hàm
 Ngày này nếu muốn được an
380 Địch thân người phải chóng sang gấp châu
 Nụ cười mai mĩa canh trâu
 Hoàng tộc sao lại lấy nhau dị thường ?
 Nho gia kết án loạn luân !
384 Thương cho Trần Liễu đau buồn ra đi
 Trần Thái Tông định xuất ly
 Phù Vân – Yên Tử bày chi đón châu
 Thủ Độ khảng khái dập đầu
388 Việc quan trọng nhất máu đào thật tinh
 Xóa tan bao nỗi bất bình
 Thái Tông - Trần Liễu đệ huynh lại cười

(1) Hai triều đại Lý – Trần từ 1010 đến 1400, kéo dài 390 năm huy hoàng nhất, rạng rỡ nhất, thái bình thịnh trị nhất

- (1) Hốt Tất Liệt ra lệnh cho Sài Thung lãnh lệnh đi sứ sang bảo vua Trần phải sang châu. Khi vào đến Thăng Long, sứ lên mặt kiêu ngạo, cưỡi ngựa thẳng vào cửa Dương Minh rồi đưa thư, trách vua Nhân Tông sao tự lập ngôi và đòi ngay lập tức phải sang châu Thiên tử. Vua Trần cho Đại thần nghênh tiếp, Thung không thềm lễ, vua mời yến, Thung không nhận.

31

- 392 Con thuyền lèo lái có người
Sóng to gió lớn vẫn cười điềm nhiên
Thế nào là nụ cười duyên ?
Cười ra nước mắt, cười điên đảo cười.
Tàn đêm sương phủ núi đồi
- 396 Chiến y không phủ kín người hành quân
Bước đi theo đúng dấu chân
Trước nhìn quán sát, sau cần kiểm tra
Nhặt tất cả vật rơi ra
- 400 Không lưu dấu vết dù là cọng rơm
Hành trang buộc chặt ; vác, ôm
Nước uống phải giữ dùng trong một ngày
Ém quân không được thở dài
- 404 Dừng quân không được lai rai rượu chè
Không tách nhóm, không chia phe
Không được trả giá, “cò kè” thiệt - hơn
Quân Vệ Quốc - Quyết tiến lên
- 408 Đánh quân xâm lược, phải bền phải chuyên
Phải tiết kiệm từng mũi tên
Thẳng tay chém tướng, lính quèn thì tha
Quân lệnh tấn công ban ra
- 412 Xung phong đồng loạt, tiếng la long trời

32

- An Tư Quận chúa lệ rơi
Vì quân Nguyên chiếm nhiều nơi ngoại thành
Nghĩa binh di chuyển đội hình
- 416 Phải làm giảm bước tiến nhanh quân thù
Hoàng huynh đành phải dụng mưu
Đưa em sang trại giặc thù cố gắng
Đây là dùng kế mỹ nhân
- 420 Thế cờ diễn biến khó khăn chất chồng
- Thoát Hoan háo sắc phải lòng
Hy sinh một đóa hoa hồng sắc hương
Thôi đừng bịnh rịnh đau thương
- 424 Kíp mau trang điểm lên đường “lệnh vua”
An Tư vừa khuất qua cua (1)
Hét lời vĩnh biệt kính thưa thượng hoàng..
Cảm tử quân xếp thành hàng
- 428 Trước giờ xuất kích nghiêm trang thốt lời
Quân Vệ Quốc thề giữa trời
Sống là chiến đấu trọn đời vì dân
Lá cờ tổ quốc vinh quang
- 432 Lá cờ Quyết Thắng vẻ vang muôn đời
Cho dù thịt nát xương phơi
Còn quân xâm lược, còn người hy sinh
Hồn thiêng sông núi hiển linh
- 436 Chứng minh cho tấm lòng thành chúng con
Buồng tim sôi máu cảm hờn
Đoàn quân cảm tử lên đường xung phong
Bình minh hội nghị Diên Hồng
- 440 Các quan văn võ, cụ ông cụ bà
Đức Vua hỏi “Chiến” hay “Hòa” ?
Vài quan mo quạ, bảo hòa yên thân

(1) Công chúa An Tư là con gái út của Trần Thái Tông. Năm 1285, quân Nguyên kéo vào nước ta, tiến dần xuống Gia Lâm, uy hiếp Thăng Long. Trước tình thế nguy cấp, Trần Thánh Tông đã buộc phải đưa em gái là công chúa An Tư dâng cho Thoát Hoan làm kế hoãn binh. Công chúa An Tư đã vì nước ra đi .

33

444 Hòa là toàn vẹn trăm phần
Quyền cao chức trọng áo quần xanh xang
Khi đi che có lọng vàng
Khi nằm có thiếp dịu dàng xoa tay
Sung sướng hưởng, khổ mặc bây
448 Nhà quan sang trọng đủ đầy tiện nghi
Bất ngờ có một thiếu nhi
Chiến thì tất thắng, hòa thì nhục kham
Quốc Toản bóp nát quả cam
452 Miệng hô Quyết Chiến Nguyên Mông trận này
Bô lão đồng loạt giơ tay
Lá cờ Sát Thát tung bay rợp trời
Điều binh nghệ thuật tuyệt vời
456 Địch hiện, ta ẩn, địch ngời đánh liền (1)
Chớp thời cơ kích hai biên
Đánh chia cắt. Đánh : hậu - tiền tách đôi
Giả thua bỏ chạy tạm lui
460 Thăm dò sức địch định thời phản công
Biết giương tây, biết kích đông
Biết chọn lương thế hiệp đồng hỗ tương
Biết di chuyển chọn chiến trường
464 Khi bồi, khi dập, khi cương, khi trầm
Ngọn cờ phát. Trống - Chiêng gầm

(1) Năm vững từng diễn biến chiến trường, tiên liệu và chủ động lựa chọn chiến trường tác chiến, động viên tinh thần chiến sĩ, kỷ luật nghiêm minh, việc điều binh khiển tướng xuyên suốt “ biết người, biết ta” là năm phần thắng trong tay. Hưng Đạo Đại Vương vô cùng linh hoạt, kiệt xuất trong lĩnh vực này.

34

Chi Lăng giá buốt sương rơi
468 Lão bà đôi mắt nhìn trời xanh xanh
Chông đi đánh giặc hy sinh
Con theo đội Vệ Quốc binh chưa về
Thân già hiu quạnh ử ê
472 Nghe tin chiến thắng tình quê dạt dào
Lính Nguyên Mông thất thế chào
Toàn thân đầy những dấu dao vết trầy
Lạy bà xin bát cơm đầy
476 Chúng con chạy suốt bao ngày chưa ăn
Đường về phương Bắc giăng giăng ...
Cơm đây, hãy cố mà ăn nhiều vào
Bưng bát cơm, nước mắt trào
480 Quả lòng nhân ái như sao sáng ngời
Giữa thù hận, giữa tình người
Người mẹ cư xử tuyệt vời cân phân
Cho kẻ thù chén cơm ăn
484 Người mẹ Đại Việt trí nhân phi thường (1)
Cơ đồ xã tắc một phương
Thịnh suy xoay chuyển hý trường liễu tha

(1) Thất trận, đội quân Nguyên Mông hoảng loạn rút chạy về phương Bắc, bỏ mặc thương binh lão đảo phía sau. Đói khát, thương tật, người thương binh phải tìm đến mái tranh để xin chén cơm ăn. Lão bà Đại Việt thay vì hận kẻ thù ... Nhưng lại cho ăn, đã thể hiện tấm lòng nhân ái, dù với kẻ thù mới ngày nào vô cùng tàn bạo ..

Trần Nhân Tông đã lãnh đạo nhân dân Đại Việt đánh bại hai cuộc xâm lược Nguyên Mông. 14 năm làm vua, Nhân Tông nhường ngôi cho con là Anh Tông và đi tu, trở thành thủy tổ phái thiền Trúc Lâm Yên Tử, một thiền phái để lại dấu ấn đặc sắc trong lịch sử tư tưởng Việt Nam. Nhân Tông thực sự là một triết gia lớn của Phật giáo, giúp triết học Phật giáo Việt Nam phát triển rực rỡ, thể hiện được đầy đủ trí tuệ, bản lĩnh Việt Nam. Tư tưởng triết học của Trần Nhân Tông là tinh thần thực tiễn, nhập thế mà xuất thế, xuất thế mà nhập thế, Theo sách **Tam Tổ Thực Lục** .

35

Từ tâm nương bóng Di Đà

488 Trúc Lâm - Yên Tử đầu đà hôm nay
 “Hai lần ngựa đá trần ai (1)
 Non sông muôn thuở hiện đài kim âu”
 Cởi long bào, mặc áo nâu

492 Niệm câu kinh Phật thậm sâu ngộ thiền
 Hiệp - Tan âu cũng do duyên
 Do duyên vạn vật triền miên luân hồi
 Thế nào Phật, thế nào người ? (2)

496 Như cám đày cối chày bồi giã bằm (3)
 Trần Nhân Tông, Ngọa Vân Am
 Niết Bàn cảnh giới ngoài tầm tử sinh

(1) Xã tắc lưỡng hồi lao thạch mã
 Sơn hà thiên cổ điện kim âu

Trần Nhân Tông

Anh hùng cứu nước, đấng minh quân, đấng triết nhân, thi sĩ là phẩm chất kết hợp hài hoà trong con người Nhân Tông. Khi cởi long bào mặc áo nâu có người hỏi :

(2) Như thế nào là Phật ?

Nhân Tông đáp :

(3) Như cám ở đáy cối

36

Thương chúng sinh khổ chiến chinh

500 Đại Việt giao hảo Chiêm Thành từ đây
 Chế Mân, cũng đáng anh tài
 Huyền Trân công chúa trang đài hoa khôi
 Hai châu Ô, Ri sính lời

504 Vua Chiêm gái Việt đẹp đôi vợ chồng
 Lương duyên cầm sắt chưa nông
 Người đi, kẻ ở. Hai dòng cách ngăn
 Tục thiêu tiễn phụng theo loan

508 Đúng là oan nghiệt sát nhân nữ nào !
 Trần Khắc Chung gấp bôn đào
 Cứu người thoát cảnh cơ cầu vô minh
 Con thuyền định mệnh lên đênh

512 Chử ân sâu nặng. Chử tình xót xa (1)
 Nặng nề có tiếng gièm pha
 Canh khuya bóng lẻ nhạt nhòa đèn chong
 Lạnh lùng gió lấc màn nhung

516 Tai nghe văng vẳng côn trùng đìu hiu
 Nhớ thương tiếp nối thêm nhiều
 Tình quê ai kẻ chịu liều tấm thân ?

Viên Ngọc Đen côi phong trần
 520 Vượt qua biển Thái bình an – Ngộ rồi
 Hương Tràng giải thoát luân hồi
 Viên thành quả mãn tuyệt vời liên hoa
 Cung đàn dạo khúc sử ca
 524 Nỗi niềm trần trở lệ nhòa thâu đêm

(1) Ân : Thượng tướng Trần Khắc Chung cứu thoát khỏi dàn hỏa.
 Tình : Với Vua Chế Mân đã sanh ra Thái tử Chế Đa Đa

37

HỒ

Nhánh đào chớm nụ trước thềm
 Nắng mai dịu dịu êm đềm cảnh xuân
 Hồ Quý Ly một tôi thân
 528 Dựng màn chính trị ba lần diễn hay
 Đại Ngu quốc hiệu đổi thay
 Nhân tâm ta thán, anh tài đảo khuynh
 Chữ Nôm riêng biệt phát minh
 532 Tiền giấy sáng tạo ấn hành phổ thông
 Quân cơ chế sủng thần công
 Văn hóa cải cách song song tiến hành
 Cây cao rễ yếu nhiều cành
 536 Đến khi bão tố phải đành chịu thôi
 Giặc Minh hung dữ rình mồi
 Nước nhà nguy khốn ai người chống ngăn ?
 Ba cha con đành đầu hàng
 540 Dấu ngoặc bi sử, ôi ! trang ngậm ngùi
 Đau thương muôn vạn kiếp người
 Quân Minh dày xéo đất trời gữa nghiêng

Mái tranh xơ xác trở nên
 544 Lối vào thôn vắng cỏ lên mặt đường
 Dân lành chịu lắm tai ương
 Chân dung nghĩa sĩ canh trường bật tin ?
 Nỗi buồn mất nước gào lên
 548 Trên bàn mờ tỏ ngọn đèn thẩu chằng ?
 Áng mây che khuất vầng trăng
 Côn trùng than oán : Hỡi trăng, hỡi đèn
 Không gian đang phủ màu đen
 552 Quê hương cam chịu một phen thảm sầu

38

LAM SƠN

Trèo non mới biết non cao
 Ra biển mới thấy biển bao la cùng
 Vàng ròng há ngại lửa nung
 556 Ngựa hay há ngại ngàn trùng dặm xa
 Giặc Minh xâm lược nước ta
 Cháu con nheo nhóc nước nhà điêu linh
 Mười năm kháng chiến trường chinh
 560 Lam Sơn áo vải khởi binh diệt thù
 Bình Ngô sách lược công phu
 Là nguồn năng lượng cấp từ văn chương
 Lắng nghe tiếng gọi quê hương
 564 Đoàn người yêu nước lên đường tòng chinh
 Rùa vàng dâng lưởi gươm linh
 Là tạo sức mạnh đấu tranh oai hùng
 Chí Linh đồi núi điệp trùng
 568 Quân Minh vây hãm vô cùng nguy nan
 Lê Lai thay áo cải trang
 Diêm nhiên đứng trước gươm ngang giáo kẻ
 Lê Lợi thoát hiểm yên bề

- 572 **Chuyển quân tiến đánh thu về chiến công**
Thương người gan dạ anh hùng
Lê Lai cứu chúa, Bình Vương mới còn
Thanh bình trải khắp sông non
- 576 **Nhớ ơn liệt sĩ cháu con ghi lòng**
Tây Hồ, cô bán chiếu gon
Can chi ông hỏi hết còn hờ ông ?
Chiếu gon êm ấm loan phòng
- 580 **Cớ sao Nguyễn Trãi ba dòng đầu rơi ?**
Công thần thê thảm, hỡi ơi !
Bình Ngô Đại Cáo kết hồi đau thương

39

MẠC

- Nhà Mạc xuất hiện chính trường (1)**
- 584 **Đặng Dung quê quán Hải Dương đất lành**
Dòng dõi trạng nguyên thời Trần
Thao túng ép buộc Cung Hoàng soạn ngôi
Nhà Mạc truyền chỉ năm đời
- 588 **Thiên tai hạn hán nhiều người chết oan**
Nạn châu chấu hiện cả đàn
Hoa mầu mất trắng dân gian đói nghèo
Lê Trang Tông phát cờ đào
- 592 **Cao Bằng, họ Mạc lâm vào thế cô**
Mấy năm gây dựng cơ đồ
Máu hồng thấm đất, xương khô dải đầy
Cũng gì tham vọng chiếc ngai
- 596 **Gây ra bao cảnh đắng cay khóc cười**

đậu Trạng Nguyên thời Trần. Từ một thanh niên gia đình nghèo sinh sống bằng nghề đánh cá, tiến nhanh trên quan trường. Trải qua ba đời vua, Mạc Đăng Dung giữ chức Thái Sư Nhân Quốc. Vua Lê ươn hèn, các quan trong ngoài triều xâu xé lẫn nhau. Mạc Đăng Dung âm mưu giành ngôi vua. Tháng 6 năm Đinh Hợi (1527) lên kinh sư ép vua Lê nhường ngôi. Lúc này triều Lê đã mục nát, mất lòng dân nên số đông hưởng về Mạc Đăng Dung. Nhà Mạc giữ ngôi được năm đời. Đến đời Mạc Mậu Hợp (1546) thì thiên tai bão lụt, nạn châu chấu tàn phá mùa màng, dân tình đói khổ điêu linh, nên ngấm hưởng về nhà Lê.

40

NAM - BẮC TRIỀU

- Cuộc tranh chấp diễn liên hồi**
Hàng trăm trận đánh vạn người hy sinh
Trịnh Tùng trong cuộc quân hành
- 600 **Bắt Mạc Mậu Hợp kinh thành đổi thay**
Vua Lê chỉ ngự trên ngai (1)
Binh quyền thống lĩnh trong tay Trịnh Tùng
Khổ đau dai dẳng chất chồng
- 604 **Tang thương giày xéo nỗi lòng héo hon**
Tùng đêm tiếng quốc nỉ non
Cũng vì Trịnh - Nguyễn, Đàng Trong - Đàng Ngoài
Gần ba thế kỷ tranh tài
- 608 **Sông Gianh ô nhục chia hai thế này**
Da vàng máu đỏ trách ai ?
Trăm năm miệng thế kể hoài khó nguôi

(1) Mạc Đăng Dung quê ở làng Cổ Trai, huyện Nghi Dương, Hải Dương. Cụ tổ bảy đời của Mạc Đăng Dung là Mạc Đĩnh Chi,

(1) Sự phân tranh Chúa Trịnh - Chúa Nguyễn, dùng sông Gianh làm ranh giới chia đôi đất nước, biến thành cuộc nội chiến Đàng Trong – Đàng Ngoài nổi da xáo thịt tương tàn, rách nát, kéo dài dai dẳng nhất trong lịch sử nước ta. May nhờ sự xuất hiện của ba anh em Áo Vải Tây Sơn : Nguyễn Nhạc, Nguyễn Huệ, Nguyễn Lữ. Đặc biệt Nguyễn Huệ là vị cứu tinh của dân tộc đã đánh đổ chính quyền họ Nguyễn Đàng Trong và tiêu diệt chế độ Họ Trịnh Đàng Ngoài, thống nhất đất nước sau 251 năm chia cắt .

41

TÂY SƠN

612 Còn kia một ánh sao rơi
 Mồ cha sao nữ rước voi về giày ?
 Lê Chiêu Thống việc này sai
 Trăm năm tiếc hối một giây yếu lòng
 Vàng hào quang đỏ hướng đông

616 Đoàn người trai tráng võ công tuyệt vời
 Dẫn tập đội ngũ ; đứng, ngồi
 Ánh đao nhứt chiếu, thế roi gió lồng
 “Chống roi đứng thủ Thần Đông (1)

620 Đánh qua tả bạt, bắt trùng hữu biên
 Đánh rồi lại trụ roi liên
 Xoay lưng đâm trái, vút liền đánh qua
 Lan roi lướt bỏ, lùi đà

624 Bồng roi trở lại, thiệu là Đồng Tân
 Cuốn roi ngồi duỗi một chân
 Thủ, công, thuận, nghịch cân phân tiến hành
 Khi lâm trận phải tiến nhanh

628 Hành quân thần tốc, đội hình dọc ngang

(1) Bài thiệu võ “ Thần Đông” Múa roi. Tỉnh Bình Định hiện nay vẫn nổi tiếng võ thuật, “ Ai về Bình Định mà coi. Con gái Bình Định bỏ roi múa quyền”. Mong rằng những tinh hoa võ thuật của Nhà Tây Sơn được lưu truyền, xem như đây là một di sản phi vật thể độc đáo của dân tộc Việt Nam .

42

Vũ khí chuẩn bị sẵn sàng
 Quân lệnh như núi một ban nhất tề
 Trong tim khắc đậm lời thề

632 Ngoan cố thì diệt, hàng về thì tha
 Chiêng khua trống giục phát ra
 Xung phong đồng loạt tiếng la động trời
 Thuyền về Nam lặng lẽ trôi

636 Tây Sơn áp sát bầu trời đầy sao
 Lúc tấn công Nguyễn Ánh đâu ?
 Tháo thân bỏ chạy sang cầu nước Xiêm
 Từ Cà Mau đến Hà Tiên

640 Từ Nam Vang đến Cao Nguyên bạt ngàn
 Một vựa thóc quý hơn vàng
 Hậu phương vững mạnh chiến tràng thắng nhanh
 Nghĩa binh thiện chiến tốc hành

644 Lưng đeo gió lộng, suối ngàn reo ca
 Quân đi tiến thẳng Bắc Hà
 Đội hình nhanh gọn vượt qua thác ghềnh
 Qua Đèo Ngang dốc thẳng lên

648 Qua bến Đò Lách trắng nghiêng đỉnh đầu

Giang sơn cảm tú biết bao
 Đêm đêm sương lạnh chiến bào sờn vai
 Nghĩa binh băng suốt dặm dài
 652 Quí đông chuẩn bị đón ngày tân xuân
 Ngọn cờ ái quốc trung quân
 Đánh quân xâm lược nhà Thanh sói chồn
 Nghĩa binh nhịp bước dập dồn...
 656 Quân Thanh tạm chiếm Thăng Long dựng cờ
 Ngày xuân chén rượu hương mơ
 Tây Sơn xa tí bao giờ đến đây ?

43

Tình xuân êm ả vui say
 660 Tôn Sĩ Nghị lệnh cho bày múa ca
 Thưởng xuân chuốc chén quan hà
 Trung quân phải có bông hoa ngắm nhìn
 Xuân phỉ chí, xuân ngây tình
 664 Xuân trong điểm ảo thành linh vỡ ra
 Ngọc Hồi rồi đến Đống Đa
 Bùng cao lửa khói tiếng la long trời
 Cờ Tây Sơn cắm khắp nơi
 668 Quân Thanh rút bỏ giáp khô chạy dài
 Thăng Long chứng kiến đổi thay
 Đêm qua còn giặc, sáng đây nghĩa binh
 Bên sông thương nữ e tình
 672 Nước non còn mất vẫn trình diễn ngâm
 Mừng chiến thắng đuổi ngoại xâm
 Thương nữ cũng hát thanh âm trữ tình
 Mừng ngày đất nước thanh bình
 676 Cát cao chất giọng ngon lành hào hoa !
 Thì thôi thương nữ hãy ca
 Nước nhà độc lập ngân nga chúc mừng
 Càn Long cảm mến anh hùng

680 Mời sang thiết yến Quang Trung kíp châu
 Thư mời trần trở canh thâu
 Dụng nhân hóa ảnh ứng hầu nhà Thanh
 Hoàng triều cảm mến hiền khanh
 684 Trăm gả công chúa yến oanh sum vầy
 Hai Châu đang gái cấp ngay
 Lương Quảng đất rộng từ đây quy về
 Rình rang chuẩn bị mọi bề
 688 Bất ngờ tin dữ đầm đề giọt sa
 Quang Trung hoàng đế băng hà
 Anh hùng bạc mệnh như hoa sớm tàn

44

GIA LONG

Bao năm lưu lạc gút ngàn
 692 Sang Xiêm, sang tận Tây Phan thỉnh cầu
 Bá Đa Lộc trợ phía sau
 Quay về Phú Quốc bắt đầu mộ binh
 Tiến chiếm Gia Định thủ mình
 696 Hai lần đổ bộ đánh thành Qui Nhơn
 Quang Trung hoàng đế đâu còn !
 Tây Sơn chuối rục ra đòn ngã xiên
 Quê hương vạn dặm nối liền
 700 Trăng thanh gió mát ba miền Việt Nam
 Trong địa bạ ghi từng âm
 Trải dài từ Bắc vô Nam một màu
 Lai Châu kê núi gối đầu
 704 Lào Cai, Bản Giốc rẽ vào Hà Giang
 Lạng Sơn cách khoảng Cao Bằng
 Quảng Ninh gió biển có trăng ánh vàng

708 Ngã rẽ chuyển hướng Bắc Giang
 Thái Nguyên, Bắc Cạn, Tuyên Quang một nhà
 Đây Yên Bái, đó Sơn La
 Lối quanh uốn lượn hài hòa nơi nơi
 Bắc Thành, Hà Nội bao đời
 712 Thăng Long hoài cổ, một thời kinh đô
 Ngàn năm xây dựng cơ đồ
 Danh nhân xuất hiện điểm tô giống nòi
 Đèn khuya bên áng thơ ngời
 716 Hướng về Phú Thọ ngắm đôi Bắc Ninh

45

Vĩnh Yên, Vĩnh Phúc, Hòa Bình
 Sương tan hiện rõ ngôi đình Hà Tây
 Mặt trời rực rỡ Sơn Tây
 720 Hà Đông áo lụa, đôi hài Hải Dương
 Hải Phòng sát Thái Bình Dương
 Hạ Long thắng cảnh thân thương gọi mời
 Hưng Yên một chuyến du chơi
 724 Hà Nam, Phủ Lý, niềm vui tượng hình
 Vòng quanh Nam Định, Ninh Bình
 Hồng Hà nước đỏ, Thái Bình nước trong
 Ai về Thanh Hóa nhớ không ?
 728 Nghệ An, Hà Tĩnh mệnh mệnh núi đồi
 Sông Đà, sông Mã thuyền xuôi
 Rẽ ngang Đồng Hới, rong chơi Quảng Bình
 Còn kia, Quảng Trị thổ linh !
 732 Sông Gianh, Bến Hải vịn mình kêu sừng !
 Thừa Thiên, phố Huế, sông Hương
 Hội An, Đà Nẵng, dặm trường Quảng Nam
 Ngược lên Quảng Ngãi xa xăm
 736 Nhìn vô Bình Định bao hàm Phú Yên

Mà thương đến tận Cao Nguyên
 Kon Tum, Đắc Lắc giữa miền Gia Lai
 Cơn mưa tầm tã canh dài
 740 Bồng trăm tiếng sáo u hoài cất lên
 Thu Bồn hợp xướng giao duyên
 Đà Nẵng khúc lượn, kê bên Khánh Hòa
 Thuyền dương cát trắng mượt mà
 744 Phan Rang, Phan Rí lời ca ngọt ngào
 Trên cao lấp lánh ngàn sao
 Thời gian trôi mãi vẫy chào tháng năm

46

Cam Ranh mây nước thanh lam
 748 Đà Lạt thơ mộng Suối Vàng, Cam Ly
 Bâng lên Bình Phước dốc ỳ
 Quay sang Phan Thiết mùi chi lạ lòng ?
 Vũng Tàu, Bà Rịa mặn nồng
 752 Tân Trào xứ buổi nằm trong Biên Hòa
 Bình Dương cây trái mượt mà
 Tây Ninh có tích Núi Bà “thâm” sơn
 Sài Gòn hoa lệ nào hơn
 756 Viễn Đông hòn ngọc không sờn khó phai
 Đường về Gia Định, Đồng Nai
 Ghé qua Bến Nghé, thăm ai Nhà Bè ?
 Thủy chung giữ vẹn tình quê
 760 Chiếc xuồng ba lá xuôi về phương Nam
 Long An là vựa thóc vàng
 Mỹ Tho cập bến, Tiền Giang xa bờ
 Hậu Giang nhận trắng Cần Thơ
 764 Bay qua Đồng Tháp nương nhờ trúc - mai
 Sông Tiền, sông Hậu gặp đây
 Bến Tre bên đó, bên này Trà Vinh
 Vĩnh Long phong cảnh hữu tình

- 768 Sóc Trăng bến cuối, hành trình An Giang**
Hà Tiên, Rạch Giá, Kiên Giang
Bạc Liêu bông lúa thẳng hàng Cà Mau
Muốn ra Phú Quốc lên tàu
- 772 Côn Sơn hải đảo hiện màu xanh xanh**
“ Thống Nhất Địa Dư Chí” danh (1)
Công phu biên soạn ấn hành thật tinh

(1) Năm Bính Dần (1806), Vua Gia Long cho biên soạn và lưu hành bộ “ **Nhất Thống Địa Dư Chí**” gồm 12 quyển .

47

- Tự nhiên sinh sự bất bình**
- 776 La - be không chịu chấp hành lệnh vua (1)**
Mang bán nhiều thứ dư thừa
Xét về phong tục là chưa hợp tình
Con tàu nhãn hiệu “Hòa Bình”
- 780 Nhỏ neo trong nổi bất bình sân si**
Văn minh Pháp quốc tinh vi
Bảo thủ lạc hậu lắm khi bực mình !
Lúc tàu Cy - be - le trình (2)
- 784 Công văn nước Pháp thi hành khẩn trương**
Những điều quy ước bình thường
Cớ sao lại cấm thị trường thế kia ?
Mua bán hàng đến hàng đi
- 788 Bế quan tỏa cảng thế thì không xong**

(1) La – be = La Paix . (2) Cy – be – le = Cybèle

Năm Quý Hợi (1803) nước Anh xin mở cửa buôn bán ở Trà Sơn (Quảng Nam) bị nhà vua từ chối. Sĩ quan Pháp đã từng giúp vua được trọng đãi, giữ chức tại triều, mỗi người có 50 lính hầu, gia đặc ân buổi chiều không phải lạy... Còn các yêu sách khác của chính phủ Pháp đều bị khước từ. Năm Đinh Sửu (1817) tàu buôn

Pháp tên là La Paix (Hoà Bình) chở hàng sang bán những thứ không hợp văn hóa của người Việt Nam, phải trở về, miễn thuế. Đến khi tàu Cybele vào Đà Nẵng đưa thư Hoàng đế Pháp nhắc lại việc thi hành Hòa Ước ký năm Đinh Mùi (1787) do Bá Đa Lộc thay mặt Nguyễn Ánh. Trong văn bản có Khoản, Nguyễn Ánh nhường cho Pháp cửa biển Đà Nẵng và đảo Côn Lôn. Gia Long kiên quyết bác bỏ, viện lý rằng : Hòa Ước tuy đã ký nhưng thuở đó Pháp không thực hiện thì nay không có giá trị nữa. Nhà Nguyễn không cấm hẳn các thuyền buôn Tây phương song cũng không mời chào, khuyến khích hoặc có một chính sách tỏ ra chủ động, tích cực hơn. Đây là những mâu thuẫn khởi đầu, dẫn đến cuộc tấn công xâm lược của Pháp tại Việt Nam.

48

PHÁP ĐÁNH ĐÀ NẴNG

- Nã Phá Luân lệnh tấn công ***
Chiến thuyền pháo hạm thần công nổ liền
Sơn Trà ăn đạn đầu tiên (1858)
- 792 Gơ - nu - ly trước trận tiền chỉ huy**
Ba ngàn lính thủy lăm lì
Tây Ban Nha cũng cấp kỳ xáp vô
Lính Tây bị địch chết khô
- 796 Đành âm thầm rút, kéo vô Sài Gòn**
Tiếp theo đổ bộ Phiên An
Sài Gòn, Gia Định đầy đàng Lê dương
Chúng lũng sục các dinh đường
- 800 Thiếu tướng Ba đúng là phượng xâm lăng**
Trung tá Be - ry hung hăng
Mở đầu Pháp thuộc nhùng nhằng một hai

- * Nã Phá Luân = Napoléon
 Gơ Nu Ly = Genuilly, Trung tướng
 Ba = Page, Thiếu tướng
 Be Ry = Berry, Trung tá

Ngày 1/9/1858 mở đầu cuộc kháng chiến chống Pháp xâm lược của dân tộc Việt Nam. Liên quân Pháp – Tây Ban Nha nổ súng tấn công và đánh chiếm bán đảo Sơn Trà (Đà Nẵng).

**Dạy quân xâm lược một điều
 Càng gây tội ác, lãnh nhiều đau thương
 Gò Công, Nhật Tảo kiên cường**

824 Nam bộ kháng chiến viết chương sử đầu

(1) Tàu sắt Espérance bị Nghĩa binh Nguyễn Trung Trực đốt cháy trên sông Nhật Tảo, Huyện Gò Công. Đây là tàu quân sự trang bị hỏa lực mạnh đầu tiên bị đánh chìm.

**“Hỏa hồng Nhật Tảo oanh thiên địa.
 Kiếm bạc Kiên Giang khắp quỷ thần”.**

Câu đối của tác giả Huỳnh Mẫn Đạt

49

50

PHÁP CHIẾM NAM KỲ

- 804 Kỳ Hoà, Kiến Phước, Cây Mai
 Tập trung hỏa lực bắn ngày lẫn đêm
 Và khi tiếng súng vừa êm
 “Xáp lá cà” đấu hai bên chiến hào
 Địch quyết chiếm, ta không đầu**
- 808 Gan đồng dạ sắt có sao yếu hèn ?
 Địch quân tăng viện nhiều phen
 Chiến xa súng máy khói đen mịt trời
 Còn non còn nước còn người**
- 812 Rút là chiến thuật chờ thời phản công !
 Địch lòn qua ngả Hóc Môn
 Tân Hương cũng bị tấn công nữa rồi
 Quan ta tử trận bao người**
- 816 Biên Hòa tạm rút về nơi an toàn
 Quân Pháp tiến chiếm Tân An
 Tàu Tây neo đậu nghênh ngang giữa dòng
 Nguyễn Trung Trực đánh hỏa Công**
- 820 Ếch - bê - răng sắt đỏ hồng cháy tiêu (1)**

- Lơ - bờ - rít hiểu chưa nào ? *
 Tướng Bô - na được đưa vào thế ngay *
 Pháp bèn tuyển dụng tay say**
- 828 Săn lùng bắt bớ tù đày nghĩa binh
 Chống quân xâm lược viễn chinh
 Ruộng vườn chuẩn bị biến thành hầm chông
 Thủ Khoa Huân, Cù Lao Rồng**
- 832 Trương Công Định huyện Gò Công sẵn sàng
 Trong tư thế rất hiên ngang
 Cướp được súng giặc tự trang bị mình
 Nghĩa binh tự nguyện thành hình**
- 836 Tắm lòng yêu nước, niềm tin tự hào
 Đêm ngày chiến đấu bên nhau
 Cương quyết chống Pháp đồng bào miền Nam**

- * Lơ - bờ - rít = Đại tá Lebris .
- * Bô - Na = Tướng Bonard thay thế Charner, Tổng chỉ huy quân đội xâm lược Pháp.

51

HÒA ƯỚC NHÂM TUẤT

- Bản thảo Hòa ước đang cầm**
- 840 Xi - Mông trung tá hăm hăm chìa ra
 Điều kiện tiên quyết nêu là
 Phải ký hòa ước tay ba tức thì (1)
 Ký xem như mất Nam Kỳ
- 844 Mười hai điều khoản chi ly rõ ràng
 Pa - ri, Ma - rít huênh hoang (2)
 Khôn hồn thì ký, nếu ngang chẳng còn
 Tuân theo lệnh Nã Phá Luân
- 848 Grăng - đi thiếu tướng cóc cần búng tay (3)
 Dừng lời thôi, khỏi trình bày
 Chỉ thêm, chẳng bớt, đông dài, tóm thâu
 Ô - ba - rết vênh hàm râu (4)
- 852 Toàn quyền thuộc địa đứng đầu Vi - Le (5)

bán, Miền Nam là xứ thuộc địa của Pháp gồm 6 tỉnh. Vua phái Phan Thanh Giản đi sứ sang Pháp cầu hoà nhưng Nã Phá Luân giữ lập trường thi hành Hoà ước. Thấy không xong, Phan Thanh Giản tuấn tiết. Cụ Đồ Chiểu có làm bài thơ khóc Cụ Phan. Tuy Hoà ước bắt buộc phải ký, nhưng nhân dân Miền Nam không cúi đầu, nhiều cuộc chống trả quyết liệt đã nổ ra ...

- (2) Paris : thủ đô Pháp ; Madrid : thủ đô Tây Ban Nha
- (3) Grăng - đi = Grandière Tướng Pháp
- (4) Ô - ba - rết = Aubaret Trung tá
- (5) Vi Le = Le Myre de Vilers, Thống đốc Nam Kỳ từ năm 1879.

52

- Pháp xây kiên cố nhà tù (1)**
- Rồi xây dinh thự hai lầu khang trang (2)**
- Xây nhà Chúa lớn giữa đàng (3)**
- 856 **Xây thêm hý viện trang hoàng nguy nga (4)**
 Cảng Sài Gòn tàu vào ra
 Chính quyền thuộc địa toàn là tay sai
 Âm mưu tính chuyện lâu dài
- 860 **Xây trường dạy học, xây đài tự do**
 Gặp Tây miệng nói “bông - rua”
 Đánh giầy khúm núm cho bớ sữa dùng
 Cao su khai mở đập trùng
- 864 **Dân phu bỏ xác giữa rừng khí linh**
 Lập chiến khu, tụ nghĩa binh
 Nam Kỳ kháng chiến đồng tình hội nhau
 Đánh quân xâm lược đòn đau
- 868 **Trời Nam luôn có anh hào đứng lên**

(1) Hòa ước tay ba gồm ; triều đình Huế, Pháp, Tây Ban Nha, do Thiếu tướng Grandière trao cho triều đình Huế, có 12 điều trong đó có nhắc đến : Tự do truyền giáo, tự do mua

- (1) Việc đầu tiên mà Toàn quyền Pháp làm là cho xây nhà tù để giam giữ những người yêu nước.
- (2) Những nhà lầu hai tầng được xây hai bên đường Catina.
- (3) Vương cung Thánh Đường Sài Gòn
- (4) Quốc hội thời trước, nay là Nhà hát Tp. Hồ Chí Minh

53

PHÁP ĐÁNH HÀ NỘI LẦN THỨ I

- Thăng Long rồi cũng chẳng yên
- Bởi thăng lái súng, một tên gian xoàng
- Thương thuyền vũ khí mấy chồng
- 872 Mượn đường mua bán qua vùng Vân Nam
- Việc xảy ra năm Nhâm Thân (1873)
- Khi thuyền bị chặn thương nhân nặng lời
- Quan ta nhỏ nhẹ - hỏi mời
- 876 Duy - puy ngang ngược giọng hơi côn đồ
- Thương nhân loạn xạ xáp vô
- Tay qơ miệng quát diễn trò thiệt hay
- Bọn lính Tây can thiệp ngay
- 880 Đổ thừa lỗi ấy quan bày đặt ra
- Rồi cho lính trói quan ta
- Tống giam tức khắc gọi là xử phân (1)
- Sự việc đàm phán chẳng cân
- 884 Tuần dương hạm Pháp rần rần tấn công
- Cửa Đông Nam trúng thần công
- Nguyễn Tri Phương nuốt lệ lòng cắn răng

- (1) Sự việc Pháp dàn cảnh cho tên lái buôn Giảng Duy – puy (Jean Dupuis) cố tình gây hấn. Hai bên đang đàm phán thì chiến hạm Pháp bắn đại bác vào Đông Nam Hà Nội, tiến chiếm các vùng lân cận như : Phủ Lý, Hưng Yên, Ninh Bình và Nam Định, đánh tới Hải Dương, Bùi Chu, Phát Diệm. Đây là âm mưu của Gácniê nhằm chiếm Bắc Kỳ, hoàn thành việc xâm lăng toàn bộ nước ta.

54

- Pháp chiếm Phủ Lý, Hưng Yên
- Ninh Bình, Nam Định cũng liền tóm thâu
- Người yêu nước rất khổ đau
- 892 Người làm nô bộc hô hào hoan nghênh
- Quê hương trong cảnh điêu linh
- Lả lối có ả văn minh nói cười
- Nắng mưa là chuyện đất trời
- 896 Hận thù chém giết chuyện người thế gian
- Sỉ nhục, uất ức quá cần
- Phan - sít bị bắn nằm lẩn giữa bờ
- Vì nghe súng nổ vu vơ
- 900 Ra oai tướng Pháp lên bờ đứng xem
- Hùm dữ mà lột xuống hầm
- Đến giờ đèn tội chớ tầm đường ra
- Tủi thân chị ở quê nhà
- 904 Cô đơn phận góa, cánh hoa úa tàn
- Vô cùng thương tiếc sĩ quan
- Khép hòm để giữa hai hàng lính nghiêm
- Lá cờ ba sắc phủ lên
- 908 Có dàn truy niệm, có kèn tò te
- Tiền đưa Phan sít Gác nhe

- Tấm “mê đay” để im re cuốn chiếu
 Quân ta thất thế quá nhiều
 912 Tinh thần kháng Pháp có chiều giảm đi
 Đu - brê thống đốc lên thay *
 Liền sai sứ giả trình bày với ta
 Phi - lát - trở, trưởng thanh tra *
 916 Văn dài ẩn dụ qua loa mấy dòng

* Đu -brê = Dupré

* Phi- lát- trở = Philastre

55

PHÁP ĐÁNH HÀ NỘI LẦN THỨ II

- Nếu biết quan hệ tréo tròng
 Cuộn tơ đã rối, xoắn vòng ích chi ?
 Thế cờ lỡ một nước đi
 920 Thu, đông, nắng hạ lằm lì đợi xuân
 Đời người chết chỉ một lần
 Sống là bảo vệ nhân dân yên lành
 Giờ cô thế khó giữ thành
 924 Sống nhìn đổ nát thôi đành hy sinh
 Tôn Thất Bá vốn gian manh
 Nội ứng cho Pháp tội danh rõ ràng
 Đốt kho đạn cháy tan hoang
 928 Súng không còn đạn địch càng tiến mau
 Sợi dây oan nghiệt buộc vào
 Hoàng Diệu tử tiết, nghẹn ngào xót thương *
 Góp cùng muôn vạn tấm gương
 932 Vì dân, vì nước, chiến trường xả thân

- Tội này ghi nhớ có phần
 Nợ này phải trả chớ lẩn lưa chi
 Đây cầu Giấy tiến lên đi
 936 Lưỡi gươm mai phục Hen - ri rơi đầu
 Quân xâm lược hiểu chưa nào ?
 Nấc thang bạo lực trèo cao ngã dài

* Tướng lược phi trường tử, tử quý sanh nhi vô ích
 Thành vong mạc cứu, túng nhiên tử hữu như cô
 Di bút Hoàng Diệu

56

HIỆP ƯỚC HARMAND

- Tại sao phải ký như vậy ?
 940 Hai mươi bảy khoản viết đầy văn hoa
 Một ngàn tám trăm tám ba
 Cột mốc lịch sử nước nhà chuyển giao
 Cần gì lễ nghĩa trâu cau
 944 Từ đây chày - cối, cùng nhau đối đầu
 Thắng thì tự tiện chặt đầu
 Thua thì cam chịu dây đầu chặt đi
 Dân nô lệ sống ra gì ?
 948 Dao kia càng bén, đầu li nầy trao
 Những khi diễn cảnh chặt đầu
 Không cần bịt mắt, không cầu kinh Cha
 Cửu Long hẹn với Hồng Hà
 952 Đồng Nai ứa nhục đổ ra Thái Bình

Hiệp ước Harmand (28-5-1883) và hiệp ước Patenôtre (6-6-1884). Giai cấp phong kiến Việt Nam đã hoàn toàn đầu hàng thực dân Pháp. Triều đình Huế, với tư cách là một nhà nước độc lập có chủ quyền đã hoàn toàn sụp đổ. Nước Việt Nam đã trở thành thuộc địa của tư bản Pháp.

57

THỜI KỲ PHÁP THUỘC

Ai về thăm đất Thần Kinh

Ngôn ngang thế sự triều đình ngấn ngơ

Kiến Phúc thì quá ngây thơ

956 Cuộc - xy chuẩn bị đến giờ tấn công *

Lấy bạo lực chống bất công

Sức cô thế yếu việc không bình thường

Tôn Thất Thuyết, Nguyễn Văn Tường

960 Bên ngoài treo bảng hiệp thương đợi chờ

Tiến đánh trại Pháp bất ngờ

Thế nhưng có lật thế cờ được đâu ?

Lại thêm một cuộc bể dâu

964 Kinh thành máu lệ biết bao nhiêu lần ?

* Cuộc -Xy : De Courcy

Tự Đức mất, Kiến Phúc (12/1883-1884) lên thay, bị bệnh đậu mùa chết. Hàm Nghi (8/1884-8/1885) kế vị. Tướng Pháp

De Courcy yêu cầu các đại thần cơ mật sang toà Khâm Sứ để bàn định nghi thức cuộc gặp gỡ giữa Vua Hàm Nghi và đại diện tối cao của chính phủ Pháp. Song Tôn Thất Thuyết từ chối, Tướng De Cuốc Xy dọa sẽ đem quân sang bắt. Trước tình thế không thể trì hoãn, nửa đêm 7/7 năm Ất Dậu (1885) Tôn Thất Thuyết ra lệnh tấn công vào đồn Mang Cá và đồn Pháp ở cạnh toà Khâm Sứ. Quân ta đánh rất hăng hái, song vũ khí quá thô sơ, liên lạc truyền tin sơ đẳng, nên chỉ mấy giờ sau bị phản công và thất bại. Pháp tiến chiếm kinh thành Huế. Tôn Thất Thuyết hạ lệnh tập hợp tàn quân chức sẵn ở cửa Chương Đức, vào cung đón Vua Hàm Nghi cùng Hoàng tộc chạy ra Quảng Trị. Tại Tân Sở, Hàm Nghi ra chiếu Cần Vương kháng chiến chống Pháp .

58

MAI XUÂN THƯỜNG

Hàm Nghi tập hợp quần thần

Cần Vương truyền hịch toàn dân diệt thù

Bình Định xây dựng chiến khu

968 Núi cao hiểm trở, hào sâu vây vùng

Hai lần tỉnh lý tiến công

Bùi Điền, Đức Nhuận, Duy Cung, anh hào

Hai năm ngang dọc xiết bao

972 Nằm gai nếm mật, giường cao ngọn cờ

Nhưng rồi thất thế sa cơ

Hai dòng nước mắt bao giờ mới ngưng ?

Tám gương liệt sĩ anh hùng

976 Quốc kêu ai oán nào nùng xót xa

Mai Xuân Thưởng đáng tài ba
Điểm tô thi sử hùng ca ngậm ngùi

Chín năm ngang dọc tài ba phi thường
Hoàng Cao Khải quá bất lương
992 **Tay sai cho Pháp** am tường thế ta
Bao vây Bãi Sậy từ xa
Ôi ! **Đàn** từ biệt **bôn ba** xứ người

59

60

NGUYỄN THIỆN THUẬT

HOÀNG HOA THẨM

980 **Giữa vùng trũng thấp** một thời
Xây dựng căn cứ khắp nơi quy về
Nguyễn Thiện Thuật đọc lời thề
Đuổi quân xâm lược tình quê dạt dào
Du kích chiến, đánh đòn đau
984 **Tìm nơi hiểm yếu** khoét sâu địa bàn
Chiến khu Bãi Sậy danh vang
Ngọn cờ chính nghĩa hiên ngang khắp vùng
Nông dân hội tụ rất đông
988 **Địa bàn sông Đuống, sông Hồng** bao la
Quần thảo cùng Phú Lang Sa

Bắc Giang danh tiếng lưu đời
996 **Hùm thiêng Yên Thế** sáng ngời **Hoàng Hoa ...**
Khi giặc Pháp chiếm nước ta
Khắp vùng hiểm trở là nhà nghĩa binh
Tam Đảo, Thái Nguyên, Bắc Ninh
1002 **Từ dân làm chủ** trở thành hùng ca
Sĩ - Nông thạch trụ nước nhà
Hiệp đồng chiến đấu tài ba vô cùng
Ngày cày cuốc, tối săn lùng
1006 **Đánh đồn diệt bót** chiến công lẫy lừng

Mười hai năm ánh lửa bùng
Hùm thiêng chiếu sáng như vầng trăng sao
Tiếc thương cố nén lệ trào
1010 Cõi lòng trần trở nổi đau rã rời

“Tự Do Độc Lập muôn đời Việt Nam”
Ôi ! nhìn chị Nguyễn Thị Giang
1024 Khăn sô thâm chít để tang cho chồng
Tình đồng chí, rất mặn nồng
Lời thề son sắt thủy chung vẹn toàn
Mười ba liệt sĩ hiên ngang
1028 Việt Nam thi sử trang vàng ghi danh

61

62

CÁC PHONG TRÀO YÊU NƯỚC VÀ NGUYỄN THÁI HỌC

Nhiều phong trào nổi khắp nơi
Nhưng đành cam chịu đầu rơi bất thành
Pháp đem xử chém Đội Bình (1908)
1012 Bêu đầu thê thảm Cầu Dền thị uy
Máy chém sản phẩm ly kỳ
Văn minh nước Pháp mang đi giết người
Nguyễn Thái Học xử đầu rơi
1016 Một vòng nguyệt quế sáng ngời ngàn sau
Hiên ngang đứng giữa đài cao
Vẫy chào lần cuối đồng bào thân thương
Tiếng hô đồng dạ phi thường
1020 Hiến dâng Tổ Quốc máu xương đỏ ngời
Tháo khăn bịt mắt đi thôi

TỪ DUY TÂN HỘI ĐẾN PHONG TRÀO ĐÔNG DU

Duy Tân ý thức văn minh
Chỉ mong dân trí của mình nâng cao
Phan Bội Châu bắc nhịp cầu
1032 Canh tân xứ sở, Đông Du làm đà
Nếu muốn độc lập nước nhà
Tự cường tự lực tự ta tạo thành
Phải thay đổi hẳn cách nhìn
1036 Dân sinh dân trí đồng hành mở mang
Xem văn hóa, chìa khóa vàng

Mở bung cánh cửa huy hoàng tương lai

Như viên ngọc quý đổi màu

1040 Sáng tinh anh chiếu những ngày lầm than

Lên tàu “phụ bếp” đắng cay lắm hồi

Bác Hồ của chúng ta thuở nhỏ có tên là Nguyễn Sinh Cung, sau đổi tên Nguyễn Tất Thành, sinh ngày 19 tháng 5 năm 1890 tại làng Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An. Cha của Người là Nguyễn Sinh Sắc (1863 – 1929) đỗ Phó Bảng, ra làm quan, sau bị cách chức chuyển sang làm nghề thầy thuốc Đông y. Mẹ của Người là Hoàng Thị Loan (1868 – 1901) một phụ nữ có học, đảm đang, chăm lo cho chồng cho con hết mực .

Ngày 5/6/1911 Nguyễn Ái Quốc quyết tâm đi tìm con đường mới hữu hiệu hơn để cứu nước. Khác với thế hệ thanh niên đeo đuổi ý tưởng của cụ Phan Bội Châu hướng về Nhật Bản, Nguyễn Ái Quốc chọn con đường đến nước Pháp.

63

CHÂN DUNG VỊ ANH HÙNG THỜI ĐẠI

Làng Kim Liên, huyện Nam Đàn
Vùng quê thuộc tỉnh Nghệ An đất lành
Nguyễn Sinh Cung - Nguyễn Tất Thành

1044 Chân dung một đấng hùng anh tuyệt vời
Nho gia hun đúc nên người

Tháng năm ấm nắng vì đời hiện thân
Mẹ tên là Hoàng Thị Loan

1048 Cha Nguyễn Sinh Sắc, thầy lang đức hiền
Bao cuộc khởi nghĩa nổi lên

Đầu rơi máu chảy triền miên bất thành
Hướng về nước Nhật cụ Phan

1052 Rất đáng khâm phục thực hành khó khăn
Chỉ là lý luận nhiều trang

Mơ hồ như thể đêm trăng mưa dầm
Nguyễn Ái Quốc cương quyết tâm

1056 Định thần chủ đích âm thầm sang Tây
Bến Nhà Rồng sáng ban mai

64

Lên đênh sóng nước mây trời

1060 Ôm bao hoài bão xứ người văn minh ?

La - tu - sơ Tư - rê - vin (*)

Còn in dấu ảnh hành trình Bác đi

Á, Âu, Châu Mỹ, Châu Phi

1064 Kiếp người nô lệ khác gì nhau đâu !

Cũng cùng phận số lao đao

Ách trông như giống ngựa trâu nhọc nhằn

Thực dân bóc lột dã man

1068 Phân chia giai cấp giàu sang, thấp hèn

Trên cao “ông” đủ mọi quyền

Dưới là lối nhố thợ thuyền làm công

Thì ra giữa tớ và ông

1072 Khác nhau cái chỗ ruột - long đó mà

Tớ đứt ruột, chẳng kêu ca

Long ông rũi đứt... thế là hồng song

Trời có mắt, chẳng có trông !

**1076 Trời đâu thấy cảnh bất công thế này ?
Hiểu sâu xa, mới đấng cay
Bức tranh nhân loại như vậy hay sao ?**

Trên con tàu Latouche Tréville, Bác Hồ đã làm phụ bếp, đích đến là nước Pháp văn minh. Con tàu lên đênh qua nhiều xứ sở Á, Phi, Âu; đi qua nhiều nước, vùng lãnh thổ ... Nhận xét đầu tiên của Người là : Ở đâu bọn thực dân cũng tàn bạo, độc ác; ở đâu người lao động cũng bị áp bức và bị bóc lột dã man .

65

- Cùng là lệ mặn máu đào**
- 1080 Danh từ bình đẳng nghe sao ngậm ngùi
Một ngàn chín trăm hai mươi
Luận cương sơ thảo rọi soi tầm nhìn
Của tác giả ký Lê - nin (1)**
- 1084 Vấn đề thuộc địa được in phát hành
Con đường giải phóng dân mình
Chủ nghĩa xã hội chứng minh rõ ràng
Bản án chế độ thực dân (2)**
- 1088 Do chính giai cấp công nhân soạn thành
Khởi xướng công cuộc đấu tranh
Là xây hạnh phúc hòa bình ấm no
Bác bí mật đến Liên Xô**
- 1092 Phát triển luận điểm tự do hợp thời**

(1) Năm 1920 Nguyễn Ái Quốc đọc *Sơ thảo lần thứ nhất Luận cương về các vấn đề dân tộc và thuộc địa* của Lênin đăng trên báo Nhân Đạo - Cơ quan Trung ương Đảng Cộng sản Pháp.

Người vô cùng phẫn khởi nói: “Hỡi đồng bào bị đọa đầy đau khổ ! Đây là cái cần thiết cho chúng ta, đây là con đường giải phóng chúng ta !”.

- (2) Sách “ Bản án chế độ thực dân Pháp ” do Nguyễn Ái Quốc xuất bản tại Paris 6/1923. Nguyễn Ái Quốc bí mật từ Paris đến Mátxcơva (Liên Xô). Thời gian gần một năm rưỡi ở Liên Xô Nguyễn Ái Quốc ra sức tìm hiểu tình hình mọi mặt của chế độ xô viết. Đặc biệt từ 17/6 đến 8/7 năm 1924 Người đã tham dự Đại hội lần thứ V của Quốc tế Cộng Sản. Tại hội nghị này Người trình bày một bản báo cáo rất quan trọng về vấn đề dân tộc và thuộc địa. Bằng số liệu và tư liệu thật, bản báo cáo đã làm sáng tỏ và phát triển một số luận điểm của V.I. Lênin về bản chất của chủ nghĩa thực dân, về nhiệm vụ của Đảng Cộng sản trên thế giới trong cuộc đấu tranh chống áp bức bóc lột và giải phóng dân tộc ở các thuộc địa.

66

TÔN ĐỨC THẮNG

- Bình biến Hắc Hải rặng ngời
Ba Sơn “ Công hội ” trỗi hồi chuông ngân
Tôn Đức Thắng với công nhân**
- 1096 Đấu tranh chánh trị gian truân màn đầu
Đòi tăng lương, khởi phong trào
Bãi công đoàn kết thế cao nước cờ
Thời gian làm việc tám giờ**
- 1100 Đây là lý đúng không chờ ! không xin !
Tám ngày đồng loạt “ mít - tin ”
Dấu son lịch sử quang vinh điểm đầu
Quan Tây thỏa mãn yêu cầu**
- 1104 Vẻ mặt sượng sượng ruột đau đứt lìa !**

Phong trào công nhân đã có sự phát triển nhảy vọt với việc xuất hiện nhiều cuộc bãi công có quy mô lớn, có tổ chức và lãnh đạo. Trong đó phải ghi nhận cuộc bãi công của một nghìn công nhân Ba Son (Sài Gòn) vào tháng 8/1925. Gắn liền với cuộc bãi công này là vai trò tổ chức của Bác Tôn Đức Thắng.

Sau khi tham gia binh biến ở Hắc Hải năm 1919, Bác Tôn về nước và xin vào làm công nhân ở hãng Ba Son. Tại đây Bác đã bí mật thành lập tổ chức Công Hội đầu tiên ở Sài Gòn. Mục đích của cuộc bãi công Ba Son là đòi tăng lương 20%, cũng nhằm giữ lại chiếc tàu Michelet (Mi sơ lê) được đưa đến sửa chữa ở xưởng Ba Son, không cho Pháp dùng chiếc tàu này chở binh lính sang đàn áp cách mạng Trung Quốc. Kết quả Ba Son đã cắm một mốc quan trọng trong phong trào công nhân Việt Nam bắt đầu đi vào đấu tranh có tổ chức, có mục đích chính trị rõ ràng .

67

ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

- Quê hương từng mảnh phân chia
Hàng ngàn thủ cấp đầm đìa máu tuôn
Giống Rồng Tiên một cội nguồn**
- 1108** **Cành luôn liền gốc, lá luôn liền cành
Gốc bền vững, lá tươi xanh
Trước cơn giông bão, lá - cành xác xơ
Một cơ hội, một thời cơ**
- 1112** **Lá xanh phát triển, cành tơ hình thành
Đảng Cộng sản được khai sinh
Giờ tổng khởi nghĩa liệt oanh khởi đầu
Bắc Trung Nam hỡi đồng bào**
- 1116** **Ngon cờ “liềm búa” bay cao bầu trời**

- Hãy thống nhất, cứu giống nòi
Ba tháng hai Bác tuyên lời sắt son
Vàng hồng chiếu sáng nước non**
- 1120** **Trùng trùng bóng Vệ Quốc đoàn tiến công**

68

TRẦN PHÚ

- Lực lượng cách mạng công nông
Xô Viết Nghệ Tĩnh lửa hồng bốc cao
Sục sôi uất hận dâng trào**
- 1124** **Giặc Tây bắn thẳng đồng bào chúng ta
Đốt hai bảy bảy căn nhà (277)
Ném bom hủy diệt tướng là đẹp nhanh
Cần hy sinh, sẽ hy sinh**
- 1128** **Trước quy, sau tiến bức tranh tuyệt vời
Tại hội nghị họp tháng mười (10/1930)
Đồng chí Trần Phú được mời bí thư
Luận cương chính trị chứng từ**
- 1132** **Nghìn năm nét bút đẹp như phụng rồng**

Đoàn người biểu tình đấu tranh ôn hòa đông trên 8.000 người trước có cầm cờ đỏ. Dòng người càng tiến càng bổ sung, khi đến gần Vinh con số lên tới 30 ngàn người xếp thành hàng dài tới 4 km. Thực dân Pháp đã đàn áp dã man. Chúng cho máy bay ném bom và xả súng liên thanh vào đoàn biểu tình, làm chết 217 người, bị thương nặng 307 người, đốt cháy sạch 277 nóc nhà. Hai làng Lộc Châu và Lộc Hải bị triệt hạ hoàn toàn. Bác Hồ đã viết “*Tuy đế quốc Pháp đã dập tắt phong trào đó trong biển máu, nhưng Xô Viết Nghệ Tĩnh đã chứng tỏ tinh thần oanh liệt và năng lực cách mạng của nhân dân lao động Việt Nam. Phong trào tuy thất bại, nhưng nó rèn luyện lực lượng cho cuộc Cách mạng tháng Tám thắng lợi sau này*”.

Hội nghị TW lần thứ I họp tại Hương Cảng (10/1930) do đồng chí Trần Phú chủ trì. Hội nghị quyết định đổi tên Đảng thành Đảng Cộng sản Đông Dương .

69

LÊ HỒNG PHONG

- Âm mưu thống trị Á Đông**
Pháp đem tôn giáo để hòng mị dân
Trước bạo lực muốn yên thân
1136 Phải theo một đạo lựa lần lập ra
Cao Đài, Hòa Hảo, Chúa Cha
Pháp in bói toán; quỷ, ma, thánh, thần
Đạo nào cũng dạy ở trần
1140 Làm tốt, làm thiện, rất cần làm thình
Tu đi để được an lành
Pháp sai bồi bút viết tình dở dang
“Đào” ham địa vị chức quan
1144 “Kép” đành tuyệt vọng biếng ăn thất tình

- Uống thuốc độc để quên sinh**
Hoặc hút thuốc phiện để quên nỗi sầu
Pháp đem trụy lạc, nhử câu
1148 Thêu dệt những mối tình đầu trái ngang
“Kép” rêu rao bán vắng trắng
“Đào” rừ rừ bán khuôn vàng ngậy ngô
“Kép” tứ chiến, “Đào” giang hồ
1152 “Toàn quyền” dung dưỡng đám ô hợp này

70

- Buồn không ? Hãy uống cho say**
Chén anh chén chú cả ngày lẫn đêm
Mất còn Tổ quốc cứ quên
1156 Nâng ly có ả ngôi bên hát mò *
Uống đi hưởng thụ tự do
Đâm thuê chém mướn nhậu no sẽ mãn
“Chương trình hành động” nhân dân
1160 Phải xây dựng Đảng, việc cần làm ngay
Lê Hồng Phong, năm ba hai (1932)
Chỉ ra thủ đoạn quan Tây - ngụy quyền
Mặt trận tư tưởng trước tiên
1164 Học thuyết Các Mác, Lê - nin chỉ đường.

* Hát mò : Ca sĩ không biết chữ, cũng không biết nhạc lý, hát vì sinh kế phải hát để mưu sinh

Những cuộc đấu tranh của giai cấp công nhân và nhân dân lao động Đông Dương đang diễn ra hết sức quyết liệt. Pháp tung ra nhiều thủ đoạn : Thẳng tay dùng vũ lực để đàn áp. Mặt khác tại những đô thị cho bọn tay sai chính quyền in ra nhiều báo chí xuyên tạc, mê hoặc. Mục đích là muốn chiếm nước ta lâu dài .

“ Chương trình hành động” đề ra những yêu sách cụ thể riêng cho từng giai cấp, tầng lớp nhân dân như : công nhân, nông dân, thợ thủ công, tiểu thương, thanh niên, phụ nữ, cho các dân tộc thiểu số. Tại Đại hội lần thứ bảy của Quốc tế Cộng sản ở Mátxcơva, Lê Hồng Phong là Trưởng Đoàn đại biểu Đảng Cộng sản Đông Dương đến tham dự. Đảng Cộng sản Đông Dương được công nhận là đội ngũ kiên cường trong phong trào Cộng sản Quốc tế, Đ/c Lê Hồng Phong được bầu làm Ủy viên Ban Chấp hành Quốc tế Cộng Sản .

71

NGUYỄN VĂN CỪ

- Chiến tranh âm ỉ Đông Dương**
Nhật gậy sức ép chính trường với Tây
Nghe như sét nổ ngang mày
1168 Chiến lũy thất thủ tin này rất lo (1)
Đức đánh Pháp, Pháp thua to
Quan toàn quyền mới “Đờ -cu” lên ngôi
Tuyển dụng đến tám vạn người
1172 Đưa sang mẫu quốc cứu “Đờ -gôn” đang
Bị quân Đức đuổi chạy làng
Sưu cao thuế nặng đều tăng từng ngày
Lương thực, nguyên liệu, nhân tài
1176 Lạc quyền, công trái, bạc bài tận thu
Trước rối rắm của quân thù

Mặt trận phản đế chiến khu hình thành

- (1) Chiến lũy Maginot thất thủ. Ngày 14/ 6/1940 Paris bị quân Đức chiếm. Ngày 26/6/1940 quân đội Pháp đầu hàng. Chính phủ Pháp Pétanh (Philippe Pétain) rút về Visi (Vichy) Miền Nam nước Pháp trở thành chính phủ bù nhìn. Một bộ phận do tướng Đờgôn (De Gaulle) ra nước ngoài tiến hành cuộc kháng chiến chống Đức. Ở Đông Dương Đờ - cu (Jean Decoux) được cử làm toàn quyền. Đờ-cu tiến hành cải cách bộ máy cai trị, tăng cường lực lượng cảnh sát, mật thám ... nhằm phát xít hóa bộ máy thống trị, mạnh tay đàn áp, bóc lột tài nguyên, lương thực chuyển về mẫu quốc để cứu viện. Đặc biệt Pháp đã tuyển dụng trên 8 vạn lính Việt Nam để đưa sang Pháp để cứu mẫu quốc .

72

- Quê hương của lá trâu xanh**
1180 Cửa cây cao thẳng, “ duyên anh với nàng ”
Đêm nay trăng tỏa ánh vàng
Chào mừng cuộc họp dọn đàng tương lai
Nhật rồi sẽ tiến đánh Tây
1184 Giữa hai làn đạn ... xem ai thắng rồi ... !
Nguyễn Văn Cừ chủ trì ngôi
Chiến khu chuẩn bị chờ thời tấn công
Rút “bí mật” đợi lệnh chung
1188 Trần Văn Trà đứng ghi lòng từng câu (1)
Anh Ba Tô Ký gặt đầu (2)
Khi vầng dương hiện đỏ ngầu hướng đông
Gấp chuẩn bị lực lượng “vùng”
1192 Chờ giờ khởi nghĩa tập trung Sài Gòn
Lòng dân Nam Bộ sắt son
Nhớ hội nghị “Mười tám thôn vườn trâu”

Tình hình Đông Dương sẽ bị lôi kéo vào guồng máy chiến tranh Thế giới thứ hai. Nhật chiếm Đông Dương và Pháp sẽ đầu hàng Nhật. Chế độ cai trị ở Đông Dương trở thành chế độ phát xít tàn bạo. Trước tình hình mới Trung ương Đảng chỉ thị cho các cấp ủy, đảng viên và tổ chức quần chúng phải rút vào bí mật, tạm đình chỉ các cuộc biểu tình, chuẩn bị đội ngũ cán bộ Đảng.

Mặt trận Thống nhất Dân tộc Phản đế Đông Dương ra đời. Ngày 6/11/1939 Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng được triệu tập tại Bà Điểm, Hóc Môn, do Đồng chí Nguyễn Văn Cừ chủ trì

(1) Trần Văn Trà (Chánh trị viên Liên Quân Bà Điểm Hóc Môn Đức Hòa, sau về làm Khu Trưởng Khu 8).

(2) Anh Ba Tô Ký (Chỉ huy trưởng Liên Quân Hóc Môn, Bà Điểm, Đức Hòa, Phó tư lệnh Khu 7) thời kỳ 9 năm kháng chiến chống Pháp .

18 thôn vườn trầu là tên gọi vùng đất Hóc Môn - Bà Điểm thời kỳ chống Pháp, nơi sản sinh nhiều thế hệ chiến sĩ Cách mạng.

73

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ NƯỚC

- 1196 **Dáng gầy đôi mắt như sao**
Bác về tất cả đồng bào mừng vui
Trước cơn lửa bỏng dầu sôi
Lính Tây, quân Nhật đang hội ghìm nhau
Chúng để ra đám ngựa trâu
- 1200 **Khuếch trương vây cánh tóm thâu bạc vàng**
Mỗi ngày mấy chục đám tang
Bị chặt thủ cấp, bị ăn kẹo đồng
Uất hờn khắp cả núi sông
- 1204 **Trường Sơn xương chất, Cửu Long lệ tràn**
Tổ tiên dựng nước Văn Lang
Cháu con cam chịu lầm than nhục nhằn ?

Nà Lừa, Pắc Pó, Cao Bằng

1208 Tiếng nói của Bác, thanh vang ngọt ngào
Hỡi chiến sĩ, hỡi đồng bào
Việt Minh là ngọn cờ sao dẫn đường

Chiến tranh Thế giới thứ hai mỗi ngày một lan rộng, tính ác liệt của nó ngày càng tăng. Ngày 28/1/1941 Hồ Chí Minh về ở Pắc Bó (Cao Bằng) trực tiếp lãnh đạo Cách mạng Việt Nam. Người triệu tập và chủ trì Hội nghị lần thứ 8 Ban Chấp hành Trung ương Đảng từ ngày 10 đến 19/5/1941 tại đây. Quyển sách “ Lịch Sử Nước Ta ” viết bằng văn vần được phát hành rộng rãi trong nước, được quần chúng, nhân dân đón nhận như tiếng nói của Bác.

74

ĐỘI TUYÊN TRUYỀN GIẢI PHÓNG QUÂN VỊ CHỈ HUY ĐẦU TIÊN VÕ NGUYÊN GIÁP

- 1212 **Rừng Trần Hưng Đạo, Cao Bằng**
Đội tuyên truyền Giải Phóng Quân ra đời
Buổi đầu ba mươi bốn người
Võ Nguyên Giáp được Bác mời chỉ huy
Phay Khắt, Nà Ngân đánh ngay
- 1216 **Xuất quân chiến thắng phút giây khởi đầu**
Thành đại đội, một tuần sau
Chợ Chu, Chiêm Hóa, Tân Trào, Thái Nguyên
Phú Thọ, Tam Đảo, Vĩnh Yên
- 1220 **Đoàn quân Giải Phóng tiến lên oai hùng**
Ngày ngày lực lượng bổ sung
Trầm ngâm Bác dạy : Hiếu – Trung vẹn gìn

1224 **Vinh Yên, Hải Dương, Bắc Ninh**
Nghệ An, Hà Tĩnh, Thái Bình, Sơn Tây
Đánh kho thóc cứu đói ngay
Lá cờ cứu quốc tung bay rợp trời

Thực hiện chỉ thị của TW Đảng và được Hồ Chủ tịch giao trọng trách, ngày 22/12/1944 đồng chí Võ Nguyên Giáp thành lập Đội Việt Nam Tuyên Truyền Giải Phóng Quân trong khu rừng thuộc huyện Nguyên Bình, tỉnh Cao Bằng gồm 34 chiến sĩ. Hai ngày sau khi ra đời, Việt Nam Tuyên Truyền Giải Phóng Quân đã diệt gọn hai đồn Phay Khắt và Nà Ngần. Một tuần sau đội đã phát triển thành đại đội gồm 3 trung đội. Trên đà thắng lợi đó Đơn vị Giải Phóng Quân xây dựng cơ sở Cách mạng mở rộng căn cứ Cao - Bắc - Lạng. Đến tháng 5/1945 Việt Nam Tuyên Truyền Giải Phóng Quân và Cứu Quốc Quân hợp nhất thành Việt Nam Giải Phóng Quân .

75

TUYÊN NGÔN ĐỘC LẬP

1228 **Nhật Bản đảo chánh Pháp rồi**
Thế cờ đến lúc diễn hồi bắn nhau
Pháp thua xiểng liểng màn đầu
Lá cờ ba sắc cuốn mau để chuồn
Lương thực vơ vét cạn nguồn
1232 **Miền Bắc đói chết nhiều hơn triệu người**
Bảo Đại thoái vị gọn lời
Nộp ấn Chính phủ Lâm thời Việt Nam
Ngày tàn lũ giặc ngoại xâm
1236 **Lệnh Tổng khởi nghĩa dao cậm súng trao**
Trời Hà Nội đẹp tiết bao
Ba Đình Bác đứng vẫy chào toàn dân

Tuyên ngôn Độc lập đọc lên
1240 **“ Toàn các dân tộc sống trên đất này**
Tự do, bình đẳng ai ai
Việt Nam quyền hưởng những ngày Tự do
Sự thật thành nước Tự do
1244 **Quyết giữ Độc lập - Tự do muôn đời”**

Nguyên văn Tuyên ngôn Độc lập tuyên bố trước quốc dân và thế giới “ *Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đã ra đời*”. Tuyên ngôn nêu rõ “ *Tất cả các dân tộc trên thế giới đều sinh ra bình đẳng; dân tộc nào cũng có quyền sống, quyền sung sướng và quyền tự do*”. “... *Nước Việt Nam có quyền hưởng tự do và độc lập, và sự thực đã thành một nước tự do độc lập. Toàn thể dân tộc Việt Nam quyết đem tất cả tinh thần và lực lượng, tính mạng và của cải để giữ vững quyền tự do độc lập ấy*”.

76

LÊ VĂN TÁM

- Độ trẻ trung, bầu nhiệt huyết sục sôi quẩn vải tấm xăng thiêu kho giặc.
- Cơn lửa loạn, đất Miền Nam hun đúc ngàn hoa hàm tiếu dưới cờ sao.

Hai một ngày, chỉ thế thôi
Giặc Tây tái chiếm nhiều nơi Nam Kỳ
Nhật đầu hàng, cuốn cờ đi
1248 **Chánh quyền Cách mạng rút về chiến khu**
Khắp Miền Nam bóng giặc thù

- Ruộng đồng phủ kín mây mù tang thương
Sài Gòn tràn ngập lê dương
- 1252 Nụ cười chưa trọn, đau thương chảy dài
Bất ngờ một sớm ban mai
Thị Nghè lửa cháy khói bay ngất trời
Lửa đấu tranh ? Đánh nữa rồi ?
- 1256 Bom gầm rung chuyển, mọi người hân hoan
Lính Tây chốt chặn giữa đàng
Tiếng còi hụ rú âm vang lạnh lùng
Lê Văn Tám, người anh hùng
- 1260 Thân anh là đóa hoa hồng ngát hương
Chiến công “dũng sĩ” phi thường
Nam Bộ kháng chiến đầu chương sử vàng
Bước theo anh đã sẵn sàng
- 1264 Đoàn “Chiến sĩ nhỏ” dậm ngàn xông pha

77

LIÊN QUÂN HỌC MÔN BÀ ĐIỂM ĐỨC HÒA
RA MẮT TẠI ĐÌNH MỸ HẠNH NGÀY 1/11/1945

- Làng Mỹ Hạnh, huyện Đức Hòa
Tại ngôi đình cổ cờ hoa kết dài
Trước sân dựng tạm lễ đài
- 1268 Chuẩn bị chu đáo nhân ngày liên quân
Tổ chức ra mắt nhân dân
Có ba chi đội vũ trang thành hình
Tập hợp thanh niên, học sinh
- 1272 Tình nguyện gia nhập “nhà binh” Nam kỳ
Sao vàng nền đỏ tung bay
Hai trăm chiến sĩ nắm tay cùng thề

Quân viễn chinh phải rút về
1276 Nhân dân chứng kiến lời thề phát loa

Tại ngôi đình làng Mỹ Hạnh, ngày 1/11/1945. Buổi lễ ra mắt các Chi đội 12 Chi đội trưởng Tô Ký, Chi đội 15 Chi đội trưởng Huỳnh Văn Một, Chi đội 14 Chi đội trưởng Trần Văn Trà diễn ra long trọng đường hoàng, trên lễ đài có mặt các Đồng chí Hoàng Quốc Việt, Cao Hồng Lĩnh, Nguyễn Văn Nguyễn, Nguyễn Đức Thuận, Hoàng Tế Thế, Hồ Minh Định và Hoàng Dư Khương cùng nhân dân Học Môn, Bà Điểm, Đức Hòa chứng kiến lời thề “Quyết Chiến” giặc Tây. Nhiệm vụ trên giao bảo vệ chính quyền. Hai trăm chiến sĩ xếp hàng tay siết chặt tay, sôi sục buồn tình yêu đất nước (Bài viết của Trung tướng Nguyễn Thới Bưng)

78

LAN MÊ LINH

- Tờ báo Phục Hưng vừa ra
Chủ bút Hiền Sĩ ba hoa đủ điều
Nịnh Tây to hót rất kêu
- 1280 Che giấu sự thật bịa nhiều chuyện dơ
Tội này là tội tử cơ
Nhân dân kết án chờ giờ diệt mi
“Lan Mê Linh” một nữ nhi
- 1284 Biệt đội Quyết tử thực thi án này
Khẩu súng lục gọn trên tay
Và viên đạn nổ xuyên ngay đỉnh đầu
Tên Việt gian đã ngã nhào
- 1288 Mặt trận văn hóa công đầu ghi Lan

Trong những ngày đầu Nam Bộ kháng chiến, sau sự kiện đốt kho xăng và kho đạn địch của Chiến Sĩ Nhỏ Lê Văn Tám, diễn đàn văn hóa xuất hiện tờ nhật báo Phục Hưng do tên bồi bút Hiền Sĩ chủ nhiệm, viết nhiều bài ca ngợi sự trở lại của thực dân Pháp, nói xấu những người yêu nước. Tội ác của tên Việt gian nguy hiểm Hiền Sĩ bị nhân dân ta lên án.

Đội Quyết tử Trinh Sát thành phố thi hành bản án này và Lan Mê Linh, nữ chiến sĩ 16 tuổi trực tiếp thi hành án tử hình. Tại góc đường Lê Lợi – Phan Chu Trinh, Lan áp sát tên Hiền Sĩ rút khẩu súng lục nã đạn ngay đầu tên phản động. Nghe tiếng súng nổ bọn cảnh sát mật vạy bắt Lan, lanh trí Lan bỏ khẩu súng lục vào nôi cháo của một chị bán rong mang đi ...

79

TƯ ỒM

- Thủ thị hùng uy, vạn kỷ tinh kỳ thiên địa ký
- Tư danh sĩ khí, bách niên quân sử thủy sơn biên

Cờ Nhật Bản bị cuốn phăng

Cờ Tây ba sắc kéo căng lên rồi

Anh Tư Ốm ngược nhìn trời

1292 Lũ thực dân phải nhớ đời – chờ xem

Nóc chợ Thủ anh trèo lên

“Sao vàng nền đỏ” treo trên nhà lồng

Cờ là biểu thị cộng đồng

1296 Chủ quyền dân tộc Tiên Rồng Việt Nam

Thủ Dầu Một, những ngày giặc Pháp chiếm đóng. Số trẻ em cơ nhỡ, mồ côi cha mẹ tụ tập thành nhóm, làm đủ mọi công việc như đánh giày, bán báo, để kiếm tiền, kiếm miếng ăn bỏ vô cái bụng lép xẹp nào có biết làm quốc sự gì đâu. Chỉ vì cái tội ở dơ, mà khi bọn quan Tây đi ngoài đường, các thợ đánh giày đói meo chạy theo nài nỉ xin đánh giày. Tây nó gồm, cho lính bắt bỏ tù để khỏi chàng ràng. Tư Ốm bị bắt và bị nhốt tại trại Ông Yêm một nhà tù tại Bến Cát, Thủ Dầu Một. Tư Ốm 15 tuổi và một số bạn nhỏ được Cách mạng giải thoát khỏi nhà tù, rồi cùng cả chục bạn nhỏ khác tình nguyện đi theo các anh làm Việt Minh. Noi gương Liệt sĩ Lê Văn Tám. Cầm thù giặc Tây nhưng Tiểu Đội bây giờ không có vũ khí trong tay Tư Ốm quyết định leo lên nóc nhà lồng chợ Thủ Dầu Một tháo lá cờ Tây ném xuống, treo lá cờ nền đỏ sao vàng lên, đang tuột xuống lưng chừng thì nhìn thấy thẳng lính Nhật Bản nằm ngủ gân đó, có khẩu súng FM đầu bạc. Tư Ốm lặng lẽ bò sát tới chộp ngay, ráng sức vác khẩu súng lần ra khỏi chợ, cùng đồng đội lội qua sông Sài Gòn mang về Bình Mỹ Hóc Môn nơi Chi Đội 1 đóng quân. Trong trận đánh tàu Tây trên sông Sài Gòn cách chợ Thủ hơn một cây số (vào đầu tháng 11 năm 1945) Tư Ốm, Nguyễn Văn Tư anh dũng hy sinh. (*Huyền Kim Trương Chi đội trưởng Chi đội 1 kể*)

80

NGUYỄN BÌNH

Nhiều lực lượng chống ngoại xâm

Tự động thành lập âm thầm rí tai

Bình Xuyên, Hòa Hảo, Cao Đài

1300 Phân vùng lãnh địa, nhân tài hiện ngang

Thống nhất tổ chức võ trang

Là tạo sức mạnh chống ngăn quân thù

Đặc phái viên của Bác Hồ (1)

1304 Nguyễn Bình, trung tướng đã vào Miền Nam

Các khu bộ, được lập nhanh

Phát triển Chi đội trở thành Liên quân

Đánh Tây nhiệm vụ toàn dân

- 1308 **Đoàn kết, đoàn kết rất cần thực thi**
Mẫu quốc xa tí chân mây
Cớ sao lại đến nơi này giường oai ?
Dân Nam hiếu khách thưa ngài
- 1312 **Không làm nô lệ đọa đày ngựa trâu**
Tân Quy, Chánh Hưng rủ nhau
Dương Văn Dương mộ anh hào chống Tây
Bản doanh rạch Đĩa về đây
- 1316 **Bảy Rô, Chín Mập, Ba Bay, Năm Hà**
Chỉ huy Bình Xuyên “anh Ba”
Dấu son Châu Phú diễn ca tự hào

- (1) Đặc phái viên của Bác Hồ, Trung tướng Nguyễn Bình vào Nam, thống nhất các lực lượng võ trang, từ Chi đội 1 đến 25, phát triển thành Liên quân, từ Liên quân phát triển lên thành Trung đoàn chủ lực, các Khu cũng được thành lập. Miền Nam có các Khu như : Khu 7, Khu 8, Khu 9. Khu bộ Khu 7 được đặt tại Giồng Dinh, nay thuộc huyện Đức Huệ, tỉnh Long An
- (2) Bộ đội Bình Xuyên do anh Ba Dương tức Dương Văn Dương chỉ huy gồm : Bảy Rô, Chín Mập, Ba Bay, Năm Hà.

81

TRƯỜNG ĐỒNG TỬ QUÂN

- 1320 **Mặt trận văn hóa hàng đầu**
Trường xóa mù chữ đón chào khắp nơi
O tròn có nét gạch lới
Chữ tròn uốn éo với hơi khó nhìn
Cố gò cho chữ thêm xinh
- 1324 **Bàn tay cầm bút thật tình không theo**
Câu tuột dốc, câu leo đèo
Từng trang mực lấm như bèo hoa dâu
Tập vở góc xếp trang nhàu
- 1328 **Kê nóp tập viết, thầy râu cô lo (1)**
Chữ o cố viết chữ o

- Công thầy hướng dẫn mà trò hôm nay**
Nét viết phụng múa rồng bay
- 1332 **Lá thơ gửi Bác trình bày quyết tâm**
Đồng tử quân ở Miền Nam
Sẵn sàng chống giặc ngoại xâm diệt thù

(1) *Nóp* là tấm đệm đan bằng lác, vừa dùng để đắp vừa cuốn tròn dùng làm bàn để học (lớp học không có bàn) .

Chánh quyền Cách Mạng rất quan tâm đến việc mở các lớp xóa mù chữ cho thanh thiếu niên. Đặc biệt các Trung Đoàn đều có mở trường Thiếu sinh quân để dạy cho các con em nhân dân cũng như con em chiến sĩ. Trường Đồng Tử Quân mở tại Đông Thành, nay thuộc huyện Đức Huệ, tỉnh Long An là ngôi trường lớn danh tiếng đã đào tạo nhiều nhân tài bổ sung cho lực lượng chiến đấu chống giặc Tây. Ngày nay nhiều người đã trưởng thành từ các trường Thiếu sinh quân mang quân hàm tướng Quân Đội Nhân Dân Việt Nam, trí thức đầu ngành, chắc trong thâm tâm còn nhớ những kỷ niệm hồi còn học trường vỡ lòng Chiến khu với những nét chữ đầu tiên, chữ yêu nước, yêu Bác Hồ.

82

ĐÁNH SÒNG BẠC

- 1336 **Giặc Tây muốn dân ta ngu**
Mở sòng bài bạc, nhà tù khắp nơi
Chúng cổ vũ kiểu ăn chơi
Đầu độc tuổi trẻ ham vui nhả vào
Lệnh tấn công nhân dân trao
- 1340 **Tự vệ thành đánh phủ đầu chúng ngay**
Lựu đạn nổ, tiếng rên tai
Tân cao ủy Pháp Bô – lai hết hồn (1)
Đại Thế Giới đến Kim Chung
- 1344 **Xóa sạch tụ điểm ác ôn bạc bài**

(1) Bô lai = Bolaert

Đêm đó, Đại Thế Giới trong ánh đèn nhiều màu sắc mờ mờ ảo ảo chớp tắt, bọn lính kín, lính hở, bọn đầu gấu, ma cô lảng vảng trước cửa. Tiếng nhạc Tây – Tàu xập xình loạn xạ, bọn người mê đồ đen rùng rỉnh tiền bên mình cặp kè những “ cô đầu ” móng đồ chen nhau vào Đại Thế Giới. Bọn bảo kê tha hồ sàm sỡ... Hai quả lựu đạn nổ giữa lòng Đại Thế Giới chưa làm Tư Thiên tổn, y cố bám đít Tây, tiếp tục mưu đồ mở thêm một sòng bạc mới tên là “ Kim Chung ” ở Sài Gòn giúp thực dân Pháp thu thêm tiền dùng cho cuộc chiến tranh bẩn thỉu ở Việt Nam, hồng chiến thắng Việt Minh. Vào một đêm tháng 3 năm 1947 nhân ngày Cao Ủy Pháp, Bolaert đến Sài Gòn nhận chức Tân Cao Ủy, chiến đấu tự vệ thành (Ký Con, Phạm Ngũ Lão, Bạch Đằng) đánh bồi 7 quả lựu đạn nữa vào Đại Thế Giới làm rúng động Chợ Lớn... Chỉ trong vòng ba tháng, Đại Thế Giới ném 9 quả lựu đạn của lực lượng Ban Công Tác - Tự Vệ Thành. Đại thế giới, nổi kinh hoàng, nơi tử địa. Tư Thiên bị quan Tây chửi bới, bẽ mặt, nội bộ mâu thuẫn. Cảnh sát Sài Gòn chê Polo Chợ Lớn, găm ghè chống nhau, bọn anh chị đầu gấu rã đám ...

83

TRẬN LÁNG LE - BÀU CÒ

Pháp huy động cả máy bay
Cả xe lội nước bao vây vòng tròn
Cả tàu mũi xẹp há mồm
1348 Ba ngàn thủy bộ đen ngòm Phi châu
Tân Kiên, Tân Tạo thọc vào *
Chợ Đệm, kinh Xáng mặt sau bể đường
Trận càn lớn nhất Đông Dương
1352 Láng Le anh dũng kiên cường đánh Tây
Hiệp đồng tác chiến đều tay
Cánh Phạm Hồng Thái với hai tiểu đoàn

Nguyễn An Ninh dạ sắt son

1356 Tung bốn đại đội, một đoàn nữ binh
Trời rung chuyển, quỷ thần kinh
Ngàn thu Trung Huyện sử xanh ghi đời

* Xã Tân Kiên, xã Tân Nhựt, xã Tân Tạo thuộc huyện Bình Chánh , Thành phố Hồ Chí Minh.

Láng Le – Bầu Cò địa danh thuộc huyện Bình Chánh. Trận Láng Le - Bầu Cò, Vườn Thơm Bà Vụ do ba đơn vị cấp Trung đoàn. Trung Đoàn 308 Nguyễn An Ninh (tiểu đoàn 924 do Đ/c Nguyễn Văn Hạo hy sinh tại rạch Lương Sâu), Trung đoàn 306 Phạm Hồng Thái. Trung đoàn 312 Gia Định. Chiến thắng Láng Le - Bầu Cò được ghi vào lịch sử Quân Đội Nhân Dân Việt Nam.

Hằng năm, ngày 22/12 đều có tổ chức kỷ niệm họp mặt truyền thống Chợ Lớn - Trung Huyện, Chi Đội 15, Trung đoàn 308 Nguyễn An Ninh. Do Cố Tổng Bí Thư Nguyễn Văn Linh khởi xướng, các quận huyện thuộc tỉnh Chợ Lớn - Trung Huyện - Long An thay phiên đăng cai tổ chức .

84

BÁC SĨ HỒ VĂN HUÊ

Đêm thật khuya sương lạnh rơi
1360 Chiếc xuồng hai mái chuyển người thương binh
Ngược Vàm Cỏ về Đông Thành
Ngàn cân treo sợi chỉ mảnh gieo neo
Vết thương chảy máu quá nhiều
1364 Kịp về y viện hiểm nghèo sẽ qua
Hồ Văn Huê bác sĩ ra
Đón thương binh nặng tiếng gà sang canh
Đôi tay của vị cha lành
1368 Vào ca phẫu thuật tiến hành khẩn trương

**Nhịp tim yêu nước bình thường
Nụ cười tươi hẹn chiến trường bốn ba**

1380 Ô Môn hun đúc nên người tài hoa

Sau trận đánh Láng Le - Bàu Cò, thương binh nặng được chuyển về quân y viện Khu 7 đóng tại Đông Thành (huyện Đức Huệ). Việc chuyển thương binh sử dụng phương tiện là chiếc xuồng ba lá có hai mái chèo, có mui và rèm che (xuồng cứu thương) do hai chiến sĩ khỏe chèo. Người nữ y tá Nguyễn Thị Loan phụ trách sơ cấp cứu, việc chuyển thương binh phải đi vào lúc nửa đêm và về đến quân y viện lúc tờ mờ sáng. Bác sĩ Hồ Văn Huê Trưởng quân y Khu 7 đón nhận bệnh nhân và phẫu thuật. Với đôi tay tài hoa Bác sĩ đã cứu sống thương binh và điều trị. Ngoài ra Bác sĩ Hồ Văn Huê cũng đã cứu sống rất nhiều đồng bào bị nạn. Tại Đức Huệ ngày nay bức tượng Bác sĩ Hồ Văn Huê được dựng lên, đây là sự tôn kính của nhân dân của chiến sĩ lão thành đối với Bác sĩ Hồ Văn Huê “ Lương y như Từ Mẫu”.

Nhạc sĩ Lưu Hữu Phước, Huỳnh Minh Siêng, bút danh : Long Hưng, Anh Lưu, Hồng Chí, sinh tại huyện Ô Môn, Thành phố Cần Thơ (1921-1989) cuộc đời và sự nghiệp âm nhạc của nhạc sĩ gắn liền với công cuộc kháng chiến của dân tộc. Các nhạc phẩm : Tiếng Gọi Thanh Niên, Xếp Bút Nghiêng, Lên Đàng, Ải Chi Lăng, Bạch Đằng Giang, Non Sông Gấm Vóc; Lãnh Tụ Ca ... Đặc biệt ca khúc Giải phóng Miền Nam được chọn làm bài ca chính thức của Mặt Trận Dân Tộc Giải Phóng Miền Nam. Thi sử hùng ca trân trọng nhạc sĩ cách mạng Lưu Hữu Phước.

85

NHẠC SĨ LƯU HỮU PHƯỚC

- 1372 Hợp âm lãnh lót ngân xa
Nốt : đô, la, mí, si, pha, son, rê
Tâm tư trăn trở tình quê
Nhạc Lưu Hữu Phước lời thề thiêng liêng
Lắng lòng, Tiếng Gọi Thanh Niên*
1376 Cứu quốc tạm Xếp Bút Nghiêng* Lên Đàng*
Ải Chi Lăng*, Bạch Đằng Giang*
Non Sông Gấm Vóc*, vẽ vang muôn đời
Lãnh tụ ca* khúc tuyệt vời

86

- Ngọt ngào khi cất tiếng ca
Chị Hằng cảm động sắc ngà rừng đêm
Bầm sinh chất giọng dịu êm
1384 Cao Thị Xuyên rất hồn nhiên trở tài (1)
Hát binh vận ven đồn Tây
Kêu gọi quân nguy hãy quay trở về
Cầm súng giặc nữa mà chi
1388 Chỉ gieo tang tóc cho quê hương mình
Trảng Bàng, Trà Võ, Tây Ninh
Tiếng cô ca sĩ “chim oanh” diễn thương
Trận đánh chủ động chiến trường
1392 Diệt gọn sáu chục lê dương giữ đồn (2)

Nguyễn Văn Hượi lập chiến công
Khấp vằm Cầm Xé cờ hồng bay cao
Tên đồn trưởng “lệnh” đồng bào

1396 **Phải dâng : Rượu thịt, cô hầu còn son**
Không thi hành bị ăn đòn
Dân bị dồn ép không còn lối ra
Quyết dọn sạch ở Lang Sa

1400 **Cử hai chiến sĩ giả là tiếp viên**
Trong không chế, ngoài bắn liên
Đánh có tổ chức đầu tiên phi thường

- (1) Chiến sĩ nhỏ Cao Thị Xuyên 15 tuổi thuộc trung đoàn 311 Thái Văn Lung (Tây Ninh), cô có giọng ca rất truyền cảm. Đơn vị thường tổ chức hát binh vận kêu gọi ngụy quân trở về với Cách mạng (*Hạt Giống Đỏ*)
- (2) Trận đánh chiến thắng do Đ/c Nguyễn Văn Hượi. Trung đoàn trưởng Trung đoàn 308 Nguyễn An Ninh chỉ huy đã tiêu diệt đồn vằm Cầm Xé (*bài viết của Trung tướng Nguyễn Thời Bưng*)

87

TRẦN VĂN ỚN

Pétrus Ký, Trần Văn Ớn

1404 **Cùng với các bạn xuống đường đấu tranh**
“ Thả ngay tất cả học sinh

Tội gì ? bị bắt ? ngục hình dã man !”

Miền Nam giai đoạn lầm than

1408 **Thanh, thiếu niên chịu vô vàn đớn đau**

Chín tháng giêng, ngày phong trào *

Biểu tình phản đối giương cao lá cờ

Súng thực dân bắn tuổi thơ !

1412 **Hồi chuông đã điểm đến giờ vùng lên**

Chiến sĩ Dân Chủ đầu tiên

Tấm gương anh dũng viết trên vải điều

* Trần Văn Ớn sinh ngày 14-4-1931 tại xã Phước Thạnh, huyện Châu Thành, tỉnh Bến Tre. Cha Trần Văn Nghĩa, chi liệt sĩ Trần Thị Lễ. Cuộc biểu tình ngày 9-1-1950 tại Sài Gòn của hàng ngàn học sinh kéo đến dinh Thủ tướng đòi thả ngay các học sinh, sinh viên bị bắt. Không đáp ứng mà Trần Văn Hữu còn ra lệnh “ Đến 12 giờ không giải tán sẽ bị đàn áp”. Quá 12 giờ theo lệnh Thủ tướng Trần Văn Hữu, công an, cảnh sát dùng lưu đạn cay, vòi rồng đàn áp tàn nhẫn đoàn biểu tình. Học sinh, sinh viên chống trả quyết liệt. Thấy không có kết quả bọn chúng nổ súng vào đoàn biểu tình. Nhiều học sinh trúng đạn. Trần Văn Ớn là học sinh trưởng Pétrus Ký trong lúc đang cùng người bạn khiêng Tạ Thị Thâu (nữ sinh trường Gia Long bị cảnh sát đánh ngất) thì bị trúng đạn. Trần Văn Ớn hy sinh lúc 15 giờ 30 phút ngày 9-1-1950. Tang lễ có hơn 300 vòng hoa của đồng bào, trong đó có vòng hoa của nhóm người Pháp tiến bộ ghi hàng chữ “ **Soldats démocrates**” (Chiến sĩ Dân Chủ), có băng vải đỏ chữ vàng “**thương tiếc Trần Văn Ớn**”. Đám tang Trần Văn Ớn đã trở thành cuộc biểu dương lực lượng của đồng bào yêu nước.

88

HỒ THỊ BI

Dầm mưa dãi nắng chịu nhiều

1416 **Lo cho chiến sĩ thân yêu chiến trường**

Chén cơm manh áo tình thương

Ra đi từ lúc màn sương phủ mờ

Thiếu sinh quân rất mong chờ

1420 **Khi hoàng hôn xuống ra bờ ngóng trông**

Cây viết, quyển vở, xà bông

Học Môn, đến tận cánh đồng Pắc Chiêng

- Hồ Thị Bi, dáng điệu hiền**
1424 Nhớ trận lụt lớn năm Thìn khó khăn
 Thiếu sinh quân rất gian nan
 Lương khô muối mắm đã mang kịp thời
 Nhờ ai mà được nên người ?
1428 Công ơn đùm bọc trọn đời không quên

Trong kháng chiến chống Pháp, vùng Hóc Môn Bà Điểm Đức Hòa thỉnh thoảng xuất hiện một người phụ nữ. Đó là cô Năm Bi. Cô nhai trầu luôn miệng. Rất khỏe mạnh. Cô vác nổi một bao gạo đi bình thường như thanh niên. Trung hậu đảm đang, yêu nước, thể hiện qua tình thương yêu đồng đội, nhất là dành cho đám Chiến Sĩ Nhỏ. Cô kết cho đám nhỏ từng chiếc khuy áo, cắt móng tay, lo lắng từng lon gạo, miếng khô, từng cây viết, cục xà bông, nón calô đội trên đầu. Cô ra đi rất sớm và khi trở về thì đám nhỏ được ăn no và ngon. Có lần chiều Cô về trễ, cả đám nhỏ ra bờ trông ngóng, khi thấy bóng Cô xuất hiện xa xa đám nhỏ rất là mừng. Nhớ trận lụt Nhâm Thìn năm 1952. Cô không tiếp tế kịp thì đám nhỏ khốn khổ. Thi sử hùng ca trân trọng người nữ anh hùng có tấm lòng nhân hậu.

EM GÁI QUÊ RẠCH GÓC

- Cảnh rạch Góc chia hai bên**
Mé trái , giặc Pháp xây lên bót đồn
Phía phải dân sống nghề nông
1432 Có cây cầu khỉ giao thông hai bờ
 Hừng đông Tây bố ráp cơ
 Âm âm súng nổ nghe tơ hết hồn
 Cong đuôi nó phóng băng đồng
1436 Sợ trâu chạy lạc vợ chồng ví theo
 Nợ, tên em gái nhà nghèo

89

- Nấu cơm chẻ củi, bóng chiều xiên xiên**
Bốn thằng Tây bảo đứng lên
1440 Lấy xuồng đưa gấp sang bên kia bờ
 Nếu còn co cự chân chờ
 Súng lên đạn sẵn ông “ phơ ” tức thì *
 Ra rạch Nợ tháo sợi dây
1444 Ghìm dầm cho bốn thằng Tây xuống xuồng

* Phơ = feu : Có nghĩa là bắn

Rạch Góc, là con rạch từ sông Vàm Cỏ Đông chạy vào chợ nhỏ (Chợ Rạch Góc, bây giờ gọi là chợ Hiệp Hòa, huyện Đức Hòa, tỉnh Long An). Trước đây, giữa Rạch Góc có duy nhất một cây cầu khỉ qua lại. Từ sông Vàm Cỏ Đông vào, bên trái Rạch Góc là nhà hội làng, có xây bót cao để kiểm soát. Bên phải Rạch Góc là xóm nhà lá lúa thưa dân sinh sống bằng nghề nông.

Một buổi chiều, bọn lính Tây đi càn về, chúng mỗi một cho nên thay vì phải đi vòng lại cầu khỉ vượt Rạch Góc về bót như bọn lính Việt gian, bốn thằng Tây đến chòi nhà dân. Chúng thấy một cô gái tuổi vừa 15 tuổi, liền chĩa súng ra lệnh “ ra lấy xuồng đưa gấp ông sang bên kia bờ ”.

90

- Tây khiêng năm cái thùng vuông**
Với cây súng nặng có chân đen ngòm
Thằng ngòi trước mũi vai khòm
1448 Cõng ba cây súng, lớn mồm “ a - lê ” *
 Ba thằng ngòi giữa im re
 Chiếc xuồng chở khảm lím be nước rồi
 Xóc dầm cho chiếc xuồng trôi
1452 Lục bình hoa tím dầm chồi lúa thưa
 Thủy thần chứng kiến đón đưa
 Chiếc xuồng cui úp cho vừa lòng Tây

* A - lê = aller : đi

Sợ lính Tây cô gái vội tháo dây buộc chiếc xuống, ghì mình dầm để đưa 4 thằng Tây đi. Một thằng xuống trước vác trên vai 3 khẩu súng trường ngồi ở mũi. Ba thằng còn lại, xúm rình chuyển khẩu súng ba chân và năm cái thùng sắt coi bộ nặng lắm. Chúng lần lượt xuống hết dưới xuống. Chiếc xuống khảm, nước lém be. Cô gái ngồi sau bơi. Bốn thằng Tây ngồi trong xuống đều nhìn về phía trước. Bất ngờ cô gái đưa cây dầm đẩy khẩu súng và khẩu súng ngã sang một bên. Hốt hoảng ba thằng Tây ngồi giữa đứng dậy toan giữ khẩu súng lại, nó sợ khẩu súng lọt xuống rạch. Chiếc xuống mất thăng bằng, úp. Ba thằng Tây tay không bì bõm lội vô bờ, duy nhất một thằng Tây ngồi ở mũi vì đeo trên vai tới 3 khẩu súng trường cho nên chìm mất. Riêng cô gái, nhân dịp xuống úp cô lặn theo chộp được khẩu súng, lôi nhận xuống sinh dưới bụi dứa. Sau đó cô gái trôi lên lội về chòi. Khi ba thằng Tây lên bờ bên kia chúng la dữ dội, lính ở bót chạy ra thật là đông. Chúng chày xuống rạch để tìm vớt thằng Tây còn chìm dưới rạch, nhưng bó tay không tìm được. Chúng gọi tàu từ hãng đường Hiệp Hòa xuống và thả lưới kéo rà từ ngoài Vàm vô, vớt được 3 khẩu súng trường và xác thằng Tây, không tìm được khẩu súng và 5 thùng đạn .

91

- Ba thằng bì bõm tấp ngay**
1456 Lên bờ la bố tụi bây kiếm tìm
Quân Tây “khát nước” chết lìm
Bọn Việt gian xúm lặn tìm ứ hơi
Gọi tàu sắt kéo lưới bồi
1460 Vớt xác xâm lược sinh trôi ra Vàm
Gặp Nợ vào lúc nửa đêm
Chỉ chỗ khẩu súng, công đem về trình
Đến Quéo Ba vừa bình minh
1464 Tiếc thương cho đóa lục bình tả trôi

Đến bên cô gái úp chiếc xuống hồi chiều dưới ngọn đèn mù u, em nói em tên là Nợ, sáng này Tây đi càn nó bắn súng quá xá. Nghe tiếng súng, con trâu nhà em hoảng bỏ chạy, ba má em phải chạy theo để tìm dẫn nó về, em ở nhà một mình đang nấu cơm thì bốn thằng Tây tới, bắt em phải bơi xuống đưa nó về bót. Hận mấy thằng Tây nên khi xuống ra giữa rạch em úp xuống, em nhận khẩu súng có chân với 5 thùng sắt chõ bụi dứa, mấy anh xuống đó vớt. Lặn xuống chỗ Nợ chỉ, chúng tôi vớt ngay được khẩu súng. Trời tối, chúng tôi đưa được nó lên bờ “trần thân”. “Nợ, yên tâm xem như là tai nạn chìm xuống, bọn chúng không làm gì em đâu, để các anh mang súng về đơn vị trước, rồi sẽ quay lại đón em sau”. Chúng tôi hề nhau cõng khẩu súng lội suốt đêm dầm mưa, về đến Quéo Ba (chiến khu Đông Thành) vừa sáng. Trình diện Chỉ Huy Trưởng Chi Đội 5, Trung Đoàn 305 Vệ Quốc Đoàn Khu 7, báo cáo sự việc, khẩu súng và 5 thùng đạn đợi lệnh.

Ngày xế hôm đó, lúc đang ăn cơm, trinh sát về báo tin, giặc Tây nó trối thúc ké Nợ, lôi ra cầu Đổ bắn em hồi 10 giờ sáng. Chúng tôi buông chén cơm xuống mà nước mắt tự nhiên chảy. Cô gái tên Nợ đã bị Tây bắn chết. Nợ máu này bọn giặc Tây phải trả bằng máu. Khẩu súng này tên Nợ. Nợ sẽ nhả đạn thẳng vào bọn Tây đòi trả Nợ. Nợ ơi ! em hãy mỉm cười. Mặt nước rạch Góc trong xanh, khi lớn khi ròng chắc chắn còn chứng kiến nhiều câu chuyện thật của những ngày Nam Bộ kháng chiến.

92

TÔ KÝ

- Anh Ba nóng, quả tơi bởi (1)**
Tại sao sơ suất bỏ người thế kia ?
Nếu như cùng dẫn Nợ dìa
1468 Thì đâu có cảnh nảo nề đau thương !
Chị Năm giúp Nợ hòm rương (2)
Báo Huỳnh Văn Một chặn đường Lộc Giang (3)
Nhấn Hai Bữa dàn liên quân (4)

**1472 Đón lộng từ ngã Hóc Môn kéo vào
Hãng đường thì để đó tao (5)
Bạn này diệt gọn thằng đầu sỏ Tây**

- (1) Anh Ba tức Thiếu tướng Tô Ký Phó Tư lệnh Khu 7, anh rất thương dân, trên đường hành quân gặp dân nghèo rách rưới, bệnh hoạn, anh từng cởi cả áo đang mặc cho dân. Đồng bào khắp vùng Đức Hòa, Đức Huệ rất thương kính anh Ba. Hay tin giặc Tây đã bắn Nợ, anh Ba quở. Tại sao không dẫn Nợ về chiến khu. Thật ra lúc đó phải công khẩu súng quá nặng. Trời tối, mưa, đường đi rất khó khăn, lo bị phục kích nên không kịp nghĩ ra. Dự định sáng sẽ rước Nợ, nào hay ...
- (2) Chị Năm hay Chị Năm Bi, Thủ trưởng Ban Công Tác số 12 là Đại tá Hồ Thị Bi, anh hùng lực lượng vũ trang .
- (3) Huỳnh Văn Một Chi đội trưởng Chi đội 15 Trung đoàn 308 Nguyễn An Ninh, chốt chặn ở Lộc Giang đón cánh quân Pháp từ Trảng Bàn xuống cứu viện đám lính Tây ở hãng đường Hiệp Hòa.
- (4) Hai Bữa tức Nguyễn Văn Bữa, Trưởng phòng tác chiến Liên Quân B, dàn cánh quân ở Đức Hòa. Trong chống Mỹ là Thiếu tướng Nguyễn Hồng Lâm
- (5) Hãng đường Hiệp Hòa khu công nghiệp mía đường của Tây, hiện nay Công ty mía đường Hiệp Hòa

93

LÊ THỊ KY

Ban công tác số mười hai

1476 Lê Thị Ky lọt vòng vây quân thù *

Trói thúc ké trước cửa tù

Cắt đầu của chị miếng lu bể “sành”

Giồng ông Hồ là địa danh

1480 Vẫn còn truyền khẩu “tứ linh” anh hùng

Tiểu đội công tác Ký Con

Tấm gương trung dũng dấu son để đời

**Chị là Phụng giữa bầu trời
1484 Hóa thân liệt nữ dáng người mảnh mai**

* Lê Thị Ky sinh năm 1935, quê quán xã Phú Hòa Đông, huyện Củ Chi, Tp. Hồ Chí Minh. Dáng mảnh mai, thông minh, gan dạ. Tháng 12/1947, trên đường đi liên lạc, Ky bị phục kích tại giồng ông Hồ, bị địch bắt với tài liệu đang mang theo trong người. Chúng biết Ky là chiến sĩ của Ban Công Tác số 12 (đối với giặc đây là cá lớn sa lưới). Đầu tiên chúng dùng lời ngon ngọt dụ dỗ Ky, không thành. Chúng đổi thái độ, ra đòn đánh đập dã man, mục đích của chúng là bắt Ky phải dẫn đường cho chúng vào hậu cứ của Ban Công Tác số 12. Lê Thị Ky cự tuyệt, không đi, không khai thêm nửa lời. Thằng (La Bạt) như con thú dữ, mắt đỏ ngầu, lưng đấm mồ hôi, sùi bọt mép, nó đập lu nước, cầm miếng lu bể to chồm tới nắm đầu cắt cổ Lê Thị Ky (đang bị trói thúc ké) bằng miếng lu nó cầm trên tay, rồi chặt đầu ném vào nhà giam. Hơn 50 anh chị em tù nhìn thấy, sững sốt. Cùng đứng “nghiêm” mặc niệm người chiến sĩ nhỏ có ý chí kiên cường bất khuất không có bạo lực nào lay chuyển nổi. Rồi đồng lòng phá trại giam của giặc chạy ra bưng biền. Tiểu đội Ký Con của Ban Công Tác số 12 có trên chục chiến sĩ, cả nam lẫn nữ tuổi từ 12-15. Nhân dân ta đã đặt tên cho 4 chiến sĩ trong tiểu đội đó theo tên bốn con vật thiêng liêng gọi là Tứ Linh (Long, Lân, Quy, Phụng), Phụng là tên loài chim rất xinh đẹp được tôn vinh đặt cho Lê Thị Ky. (*bài viết của Thiếu tướng Cao Long Hỷ đăng trong Hạt Giống Đỏ NXB Tổng Hợp Tp.HCM*).

94

LỄ LAO ĐỘNG 1/5/1948

Công ước quốc tế như vậy ...

“Lễ Lao Động” ngưng bắn ngay; hòa bình

Một tháng năm tại Đông Thành

1488 Ngày hội văn hóa dựng nhanh lễ đài

Cờ sao phát phới tung bay

Đại biểu, quan khách chuyên tai gọi mời

Khắp nơi về dự thật vui

- 1492 Xem trận đá bóng đoàn người hoan ca
Khoảng ba giờ; Đa - cô - ta
Và Bê hai tám lượn xà thả bom (B.28)
Kéo dài đến tận đầu hôm
- 1496 Thương đau khủng khiếp, cầm thù giặc Tây
Công ước quốc tế ai bày ?
Cớ sao bội ước. Tội này tính sao ?
Trên ba trăm xác đồng bào
- 1500 Bùn nhầy nhựa máu, nghẹn ngào chấp tay !

Ngày 1/5/1948. tại Quáo Ba (Chiến khu Đông Thành), lá cờ đỏ sao vàng to lớn nhất phất phới trên đỉnh cột cờ giữa sân lễ. Quang cảnh uy nghi hùng vĩ. Các anh lớn nhận định “Đây là lễ hội văn hóa đầu tiên được tổ chức lớn nhất, chu đáo nhất tại quân khu 7, Đông Thành để phục vụ đồng bào”. Khách về dự rất đông, trên 3.000 người là đại biểu các tầng lớp nhân dân Sài Gòn, Gia Định, Chợ Lớn, Trung Huyện, Tây Ninh, cả kiều bào ta ở Nam Vang cũng về dự. Ai ai cũng định ninh rằng: Ngày 1/5 lễ Lao Động giặc Pháp sẽ không gây chiến vì thế giới có công bố Công ước Quốc tế “Dù nơi nào có chiến tranh cũng phải ngưng bắn để mọi người dự lễ”. Khoảng 3 giờ chiều, trong lúc mọi người đang xem đá banh, vui chơi ăn uống quanh sân thì từng đàn Dakota, B.28 của giặc Pháp trút bom xuống cho đến tối. Trên 300 đồng bào ta tử nạn. Ngày nay, tại vị trí này nhân dân huyện Đức Huệ có cặm tấm bia cầm thù để ghi nhớ.

95

VÕ THỊ SÁU

- Trận diệt ác ôn : Suốt, Đay
Chị Võ Thị Sáu làm cai tổng Tòng
Giặc túm tóc quặt tay còng
- 1504 Khảo tra man rợ để hòng moi thêm ...
Cấn răng chị Sáu vẫn im
Sau cùng nhốt chị xà lim Chí Hòa
Chánh án, cố đạo bày ra

- 1508 Trò hề xét xử phiên tòa vô lương ...
Án tử hình tại Hàng Dương
“ Tiến Quân Ca” chị kiên cường hát vang
Không bịt mắt, phải tháo khăn
- 1512 Đâu cần rửa tội ; dẹp màn đỏ nha
Tại Côn Đảo, ngày hai ba
Đoàn tù chánh trị châu sa giọt dài

Võ Thị Sáu sinh năm 1933 tại xã Phước Long Thọ, huyện Long Đất, thị trấn Đất Đỏ, tỉnh Bà Rịa (nay là Bà Rịa – Vũng Tàu)
Chị là chiến sĩ trinh sát Đội Công An Xung Phong Đất đỏ. Trong trận diệt hai tên ác ôn Suốt và Đay. Chị bị tên Kê (một tên chỉ điểm gian manh đã ngấm theo dõi chị từ lâu nhưng chị chưa phát hiện). Giặc túm tóc chị, giật té ngựa rồi bẻ quặt hai tay ra sau lưng. Còng. (năm 1950) Cai tổng Tòng tra tấn Chị tại bốt Đất Đỏ, nhưng không moi được lời khai nào, sau cùng chuyển giam chị tại khám Chí Hòa. Phiên tòa xử chị Sáu không có luật sư, công chúng, chỉ có tên chánh án kết tội “ *giết người, phá rối trị an, có hành vi chống lại nhà nước bảo hộ Pháp*”. Tuyên án tử hình đem xử tử tại Côn Đảo. 4 giờ sáng ngày 23/1/1952 Giám thị trưởng Passi đến sở cò cùng chủ sở cò áp giải chị Võ Thị Sáu về văn phòng Giám thị trưởng đã có mặt đầy đủ các tên Chánh án, cố đạo, đội lính lê dương và cả chúa đảo Jacty. Chị Sáu thẳng thừng từ chối rửa tội và yêu cầu không bịt mắt. Chị bị xử tử lúc 7 giờ ngày 23/1/1952. Mộ chị Võ Thị Sáu hiện đặt tại Nghĩa trang Hàng Dương, Côn Đảo.

96

ĐẠI ĐIỂM QUÂN THÂN

- Thoạt nhìn đã nổi mày đay
1516 Nhỉnh râu, nanh - vuốt, thưa ngài cạp con
Dòm kỹ là tấm “ cạc - tông ” *
Tây sơn phết vẽ hình trông tuyệt vời

“ Đại Điểm Quân Thân ” để coi
1520 Nếu như thích thú treo nơi dinh đường
 Nguyễn Văn Tâm quả bất thường
 Dem chưng tẩm liễn phô trương giữa trào
 Khi hiểu ra, hỏi cụ nào ?
1524 Ngàn năm miệng thế một câu xanh dờn

* Cạc – tông = carton là loại giấy dày

Tháng 6/1952 Pháp cử Nguyễn Văn Tâm làm Thủ tướng bù nhìn, hai phó thủ tướng là Ngô Thúc Định và Phan Văn Giáo, tổng trưởng bộ quốc phòng Nghiêm Văn Tri. Nội các Nguyễn Văn Tâm tăng cường phát triển “ quân đội quốc gia ” giả hiệu để chống Cộng sản, chống kháng chiến Nam Bộ. Đến tháng 1/1953 nội các Nguyễn Văn Tâm được cải tổ, hai phó thủ tướng là Lê Văn Hoạch và Nguyễn Huy Lai, bộ quốc phòng do Lê Quang Huy nắm. Với sự viện trợ của Mỹ, chúng ráo riết thực hiện chánh sách “ dùng người Việt, đánh người Việt ”. Ý nghĩa câu liễn được nho sĩ trao cho Nguyễn Văn Tâm và được treo tại phủ thủ tướng : Đại là to; Điểm là chấm. Đại Điểm là chấm to, nói lái là chó Tâm. Quân là bầy; Thân là tôi. Quân Thân là bầy tôi, nói lái là bồi Tây. Tác giả câu đối này là một nhà nho yêu nước muốn vạch mặt Thủ tướng Nguyễn Văn Tâm là tên bồi Tây bán nước .

97

ĐIỆN BIÊN CHIẾN THẮNG LẤY LỪNG

Khí – tài quân Pháp nhiều hơn
 Sĩ quan tướng tá từ trường lớp ra
 Rút Xa – lãng cử Na – va
1528 Vạch ra chiến lược tinh ma cực kỳ
 Thử nhất bình định Nam Kỳ

Đội quân tinh nhuệ Châu Phi tăng cường
 Thứ hai chiến thắng Đông Dương
1532 Xóa sạch Cộng sản trung ương hình thành
 Truy tìm bắt Hồ Chí Minh
 Xem ra kết thúc chiến tranh tuyệt vời
 Ưu điểm làm chủ bầu trời
1536 Phát hiện tọa độ là xơi tái liễn
 Gấp xây căn cứ Điện Biên
 Tập trung binh lực trận tiền mưu sâu

Ngày 20/11/1953 Nava đã cho thực hiện cuộc hành quân Castor đưa 6 tiểu đoàn quân dù đánh chiếm Điện Biên Phủ, vừa để yểm trợ cho Lai Châu, vừa bảo vệ Thượng Lào .

Ngày 3/12/1953 Nava tăng cường xây dựng Điện Biên Phủ thành một cứ điểm. Tổng số binh lực của tập đoàn cứ điểm Điện Biên Phủ lúc cao nhất là 16.200 quân gồm 12 tiểu đoàn và 7 đại đội bộ binh, 3 tiểu đoàn pháo binh, 1 tiểu đoàn công binh, 1 đại đội tăng M24, 1 đại đội vận tải, 1 phi đội 12 máy bay thường trực bố trí thành 3 phân khu, 49 cứ điểm tổ chức thành các cụm cứ điểm để kháng cự hỏa lực mạnh. Các tướng lĩnh, chánh khách Pháp đã đến tận nơi để kiểm tra đều thống nhất đánh giá tập đoàn cứ điểm Điện Biên Phủ là pháo đài khổng lồ không thể công phá.

98

Đội mũ nan, đi dép râu
1540 Chiến sĩ Vệ Quốc đề cao tinh thần
 Sống thì phục vụ nhân dân
 Chết dòng máu đỏ là phân bón đồng
 Bốn ngàn năm giống Tiên Rồng
1544 Việt Nam tổ quốc anh hùng muôn năm
 Lời Bác Hồ, chống ngoại xâm

**Đoàn người dũng sĩ súng cầm hiên ngang
Lúc kéo pháo, mất thăng bằng
1548 Tô Vĩnh Diện phải liều thân chặn gài**

Hình ảnh người chiến sĩ Vệ Quốc đội mũ nan, đi đôi dép râu (dép làm bằng lớp xe hơi cũ cắt ra, xỏ hai quai cao su để mang) có tinh thần chiến đấu rất cao. Ngày 15/3/1954 Trung ương Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi điện khen ngợi động viên cán bộ chiến sĩ mặt trận. Bức điện nhấn mạnh “ *Chiến dịch này là một chiến dịch lịch sử của quân đội ta, ta đánh thắng chiến dịch này có ý nghĩa quân sự và chính trị quan trọng*”. Khi kéo khẩu sơn pháo lên vị trí cao, khẩu sơn pháo bị mất thăng bằng tuột xuống. Người chiến sĩ Tô Vĩnh Diện lao thân vào chèn không cho pháo tuột xuống. Sự hy sinh dũng cảm của anh là tấm gương sáng. Lực lượng chiến đấu đã vào vị trí chờ lệnh tấn công .

Bác Hồ căn dặn “ Chắc thắng mới đánh”. Đại tướng Võ Nguyên Giáp người chỉ huy chiến dịch Điện Biên Phủ lúc đầu theo phương châm “đánh nhanh, thắng nhanh” Trong khi ta đang gấp rút chuẩn bị thì Nava cũng ráo riết củng cố Điện Biên Phủ thành pháo đài khổng lồ không thể phá vỡ. Vì vậy Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã quyết định chuyển sang “ Đánh chắc, Tiến chắc”. Quyết định này được Bác Hồ và Bộ Chính trị phê duyệt. Chiến dịch Điện Biên Phủ được diễn ra thành 3 đợt : đợt 1 bắt đầu từ 13/3. Đợt 2 từ 30/3. Đợt 3 từ 1/5 đến ngày 7/5/54 kết thúc.

99

**Pháo đưa vào vị trí ngay
Chờ lệnh “nổ súng” hiện nay “sẵn sàng”
Trăm năm nô lệ lầm than
1552 Nam - Trung - Bắc bị ngoại bang hoành hành
Gió ơi ! chớ động lá cành
Để hoa chiến thắng hình thành sắc hương
Chín năm dãi nắng dầm sương
1556 Giờ đây đã chọn chiến trường tấn công**

**Súng Vệ Quốc bắn đỏ nòng
Tiếng gầm rung đất, lửa bùng tuyến trên
Đạn từ phía địch xả lên
1560 Để hòng chặn bước tiến lên pháo đài
Phan Đình Giót lấp châu mai (1)
Thân anh hoa đỏ tung bay giữa trời**

(1) Lỗ châu mai : công sự của giặc Pháp có những lỗ nhỏ đặt súng máy, để bắn về phía quân Vệ Quốc để hòng chặn bước tiến quân. Chiến sĩ Phan Đình Giót đã lao thẳng đến lỗ châu mai dùng chính thân mình lấp lỗ châu mai. Địch im tiếng súng.

Tiếng súng Điện Biên Phủ nổ là hồi chuông báo tử của chủ nghĩa thực dân cũ, là niềm hy vọng khát khao của đồng bào cả nước ta, là niềm tin chờ đợi của nhân dân thuộc địa trên toàn thế giới, đồng hành tiến lên đấu tranh mạnh mẽ để thủ tiêu chế độ thực dân giành lại quyền độc lập, tự do, nhân phẩm. Trải qua gần 9 năm tiến hành chiến tranh xâm lược phi nghĩa ở Việt Nam, nước Pháp đã bị tổn thất về mặt ngoại giao, thiệt hại nặng nề về người và của. Càng mở rộng chiến tranh, thất bại càng to lớn. Giờ đây, nội bộ chính giới Pháp càng phân hóa đưa đến hình thành hai phái : chủ hòa và chủ chiến. Tháng 7/1953 Hiệp định đình chiến ở Triều Tiên được ký kết đã gây tiếng vang lớn, thúc đẩy xu thế giải quyết các cuộc xung đột trên toàn thế giới bằng con đường đàm phán ngoại giao. Phe chủ hòa Pháp đấu tranh mạnh mẽ hơn đòi chính phủ Pháp chấm dứt chiến tranh Đông Dương .

100

**Hàng tiếp tế thả dù rơi
1564 Gió đưa bay lạc thương người hoài mong
Sợ cái chết đến hải hùng
Trương ngay cờ trắng để hòng thoát nguy
Thiếu tướng Pháp Đờ - Cát - tri
1568 Lừng danh Âu – Á. Lầm lì vợ tay**

Lá cờ Quyết Thắng tung bay
Nắng hồng rực rỡ một ngày vinh quang
Điện Biên Phủ mãi vẻ vang
1572 Việt Nam thi sử đây trang oai hùng

Tổng số sĩ quan, hạ sĩ quan, binh sĩ bị diệt và bị bắt sống là 1.766 tên, trong đó có Thiếu tướng Đờ Cát - tri (De Castries), 10 Đại tá và Trung tá, 353 sĩ quan (từ Thiếu úy đến Trung tá), 57 máy bay bị bắn rơi và phá hủy tại mặt trận. Quân ta thu toàn bộ vũ khí, kho tàng vật chất kỹ thuật của Pháp ở Điện Biên Phủ.

Chiến thắng Điện Biên Phủ đã kết thúc oanh liệt cuộc tiến công chiến lược Đông Xuân năm 1953 – 1954 của quân và dân Việt Nam, đánh bại kế hoạch quân sự Nava, làm sụp đổ niềm hy vọng của các giới chức quân sự và chính trị ở Pháp, làm xoay chuyển cục diện chiến tranh, tạo cơ sở cho cuộc đấu tranh ngoại giao thắng lợi ở Genevơ (Genève).

Ngày 8/5/1954 Hội nghị quốc tế chấm dứt chiến tranh ở Đông Dương khai mạc tại Genève. Tham dự hội nghị này có 9 nước : Đoàn Liên Xô do Mólôtop đứng đầu, Đoàn đại diện Cộng hòa nhân dân Trung Hoa do Chu Ân Lai đứng đầu, đoàn Việt Nam Dân chủ Cộng hòa do Phạm Văn Đồng đứng đầu, đoàn đại diện chính phủ Pháp do Bi đôn (G. Bidault) đứng đầu, đoàn đại diện Mỹ do Ếch mít (Smit) đứng đầu, đoàn đại diện Anh do I đơn (Eden) đứng đầu cùng các đoàn đại diện của chính quyền Bảo Đại (Nguyễn Quốc Định), chính phủ Vương quốc Campuchia (Nhiếp Tiên Long) và chính phủ Vương quốc Lào (Phoui Sananikone).

101

TẬP KẾT RA BẮC

Tung tăng sóng nước Cửu Long
Chiếc xuồng xuôi mái giữa dòng hò vang

Đi hay Ở đều vinh quang
1576 Long lanh ánh mắt hai hàng chực rơi
Hai năm tạm biệt người ơi !
Hai năm gặp lại niềm vui tràn trề
Cầm tay giữ chắc cùng thề
1580 Sắt son chung thủy ngày về gặp nhau
Chiếc khăn kỷ niệm xin trao
Cây đàn gửi lại chờ câu trùng phùng
Phút giây tạm biệt ngập ngừng
1584 Lời thề vàng đá xin đừng có quên

Sau Hiệp định Genève 1954, lực lượng quân đội, cán bộ đảng viên Nam bộ phải tập kết ra Bắc, khẩu hiệu lúc bấy giờ là “ Đi hay Ở đều vinh quang”. Nhưng trong đáy lòng người đi và người ở lại, trước ngã rẽ làm sao tránh khỏi những dòng nước mắt ? Hẹn nhau 2 năm sau tổng tuyển cử gặp lại.

Nhưng đâu ngờ rằng 20 năm sau mới gặp lại nhau thì mái đầu đã bạc trắng, tình người thủy chung với nụ cười trên da mặt đã nhiều nếp nhăn. Họ đã hội ngộ tại Lộc Ninh ở đoạn sau trong ngày chiến thắng trao trả tù binh.

102

MỸ - DIỆM TIÊU DIỆT BÌNH XUYÊN

Ngô Đình Diệm nắm chính quyền
Mục tiêu phải diệt Bình Xuyên tức thời
Đường Hưng Đạo súng nổ rồi
1588 Chợ Năng Xy lửa đỏ ngời bốc cao
Cầu chữ Y xe tăng vào
Sài Gòn – Chợ Lớn xôn xao mấy ngày
Quân “Bình Xuyên” bỏ chạy dài
1592 Mỹ – Diệm xóa sạch bọn này cho yên
“Nuôi ong tay áo uống tiền”
Quan ngài cố vấn cười duyên gật đầu

Sau khi được Mỹ đưa lên ngôi ghế Thủ tướng ngày 6/7/1954, Ngô Đình Diệm đã ra sức củng cố thế lực tại Miền Nam từ vĩ tuyến 17 trở vào, dùng bạo lực để tiêu diệt quân đội các giáo phái Cao Đài, Hòa Hảo, Bình Xuyên.

Nên phân biệt, Chỉ huy bộ đội Bình Xuyên là Dương Văn Dương hy sinh tại Châu Phú, Bến Tre ngày 16/01/1946. Kế nhiệm là Dương Văn Hà (em ruột Dương Văn Dương còn gọi là anh năm Hà) Quyết định của khu bộ trưởng Nguyễn Bình truy phong Đ/c Dương Văn Dương cấp thiếu tướng. Đồng thời cải danh con kênh Lagrange ở Đồng Tháp Mười chảy từ sông Vàm Cỏ Tây tới gẫy Cờ Đen là kênh Dương Văn Dương.

Sau đó, một bộ phận Bình Xuyên theo Pháp của bảy Viễn bị Ngô Đình Diệm thân Mỹ tiêu diệt .

103

LUẬT 10 - 59

Đô – la viện trợ tuôn vào
1596 Gia đình của Diệm chia nhau chức quyền

Luật mười, năm chín vừa tuyên
Là lê máy chém khắp Miền Nam, Trung
Đặt Cộng sản ở ngoài vòng
1600 Côn Sơn địa ngục tận cùng thế gian
Tòa án quân sự khi ban
Tội là Việt Cộng tống giam tù đày
Cơ quan mật vụ khéo bày
1604 Thủ tiêu mất xác những ai chống kinh
Hầm “ a - xít ” nghe thất kinh
Khi quăng xuống đó xác thành sinh nâu
Muốn tồn tại bằng cách nào ?
1608 Bới từ nắm đất hang sâu ẩn mình (1)
Bất ngờ địa đạo xông lên
Súng Việt Cộng đã nổ rền bao phen ...

Tháng 3/1959 Diệm tuyên bố “ Đặt Miền Nam trong tình trạng chiến tranh”. Tháng 5/1959 Diệm ra luật 10 - 59 thiết lập 3 tòa án quân sự đặc biệt, công khai chém giết đồng bào ta. Hoàng Lê Kha bị xử tử. Không khí đàn áp bao trùm khắp Miền Nam.

(1) Các chiến sĩ : Cao Tấn Phan, Nguyễn Văn Nhụy, Hồ Văn Xuân, Nguyễn Thành Khuôn và Lê Văn Hạng. (Chiến sĩ ở lại miền Nam) Nguyên Thiếu sinh quân các Trung đoàn thuộc miền Đông Nam bộ, đã tổ chức cuộc sống cùng với đồng bào trong lòng địa đạo Củ Chi, từng xông lên mặt đất quyết sống mái với kẻ thù giành lại cuộc sống tự do. “ Củ Chi đất thép thành đồng” .

104

ĐỒNG KHỞI BẾN TRE

Hai sương một nắng đã quen
1612 Chỉ mong cuộc sống bình yên tháng ngày

- Chính quyền của bọn tay say
 Hương, tề, điệp ác đọa đày nông dân
 Có áp bức, có đấu tranh
- 1616 Mỏ Cà, Bình Đại, Châu Thành, Giồng Trôm
 Tay không chống bọn ác ôn
 Rừng người Đồng Khởi vây đồn hét to
 Đi cà phải được ăn no !
- 1620 Nông dân đâu phải trâu bò dốt ngu ?
 Đả đảo hiến pháp Diệm – Nhu
 Dựa hơi lính Mỹ mà hù dọa đây
 Giải tán chính quyền ngụy ngay
- 1624 Sục sôi khí thế những ngày liệt oanh

Tại tỉnh Bến Tre, ngày 17/1/1960 cuộc Đồng Khởi xuất phát từ ba xã Định Thủy, Bình Khánh và Phước Hiệp, rồi nhanh chóng lan ra toàn huyện Mỏ Cà, Giồng Trôm, Thạnh Phú, Ba Tri, Châu Thành, Bình Đại. Hàng vạn người đã ào ạt xuống đường, võ trang giáo mác bao vây các trụ sở hội đồng xã, giải tán các tổ chức tay sai của địch. Các thôn xã đã lập tòa án trừng trị những tên có nợ máu, tịch thu ruộng đất của bọn địa chủ chia cho dân nghèo. Ngày 22/3/1960 địch huy động hơn 1 vạn quân có tàu chiến, xe tăng yểm trợ, mở cuộc càn quét đẫm máu vào ba xã Định Thủy, Bình Khánh và Phước Hiệp. Nhân dân ở đây đã đấu tranh chính trị và binh vận, cùng lực lượng vũ trang đánh một số trận tiêu hao lớn, buộc địch phải chấm dứt càn quét. Sau hơn 1 tháng. Cuộc phản công lớn của địch vào vùng điểm “Đồng Khởi” đã bị thất bại

105

MẶT TRẬN DÂN TỘC GIẢI PHÓNG MIỀN NAM

Lực lượng ở lại mong manh

- Bị Nhu, Diệm bắt ngục hình khảo tra
 Hiến pháp Chính phủ Cộng hòa
 1628 Việt Minh, Cộng Sản gọi là Cộng Nô
 Miệng lưỡi của bọn hàm hồ
 Bêu xấu Đồng Khởi, tự cô lập mình
 Xã Tân Lập huyện Châu Thành
- 1632 Mặt trận Dân tộc hợp hành khẩn trương
 Chông gai vạch lối tìm đường
 Trăm nghìn uất hận đau thương căm thù
 Do đâu Nam Bộ âm u ?
- 1636 Do đâu chiến sĩ ngục tù chết oan ?
 Mặt trận Giải phóng Miền Nam
 Tập hợp lực lượng chống ngăn kẻ thù
 Vùng quê Cai Lậy, Mỹ Tho
- 1640 Chuẩn bị trận đánh “ thật to ” lần đầu
 Tại Ấp Bắc nơi chiến hào
 Kênh rạch chằng chịt ra vào khó đi
 Hai Đại tá Mỹ chỉ huy
- 1644 Tung lực lượng mạnh có phi pháo càn
 Bao vây bốn phía ép dần
 Mưu mô nuốt gọn, ba lần dội bom
 Khi chúng mở đợt tấn công
- 1648 Làn đạn chống trả hiệp đồng đều tay
 Chín cố vấn Mỹ gục ngay
 Ngụy quân hốt hoảng lui dài ra xa
 Chiến thắng Ấp Bắc của Ta
- 1652 Bài học đánh Mỹ diễn ra tuyệt vời

106

ĐÀN ÁP PHẬT GIÁO

Mùa Đản Sinh lại đến rồi
 Cấm cờ Phật giáo treo nơi cổng chùa
 “ Cấm tụ họp nghe rõ chưa ? (1)

1656 Nếu ai vi phạm là đưa vô tù”
 Phật tử phần uất dâng cao
 Xuống đường phản đối ào ào khắp nơi
 “ Tự nhiên bày chuyện nực cười
 1660 Tự “rô - ti” một trò chơi bình thường” (2)
 “ Sau lưng Phật có kỷ cương (3)
 Hiến pháp chứng tỏ tôi đứng cầm quyền
 Thầy tu nếu muốn bình yên
 1664 Phải tuân hiến pháp chánh quyền của tôi”

- (1) Diệt ra lệnh cấm treo cờ Phật giáo trước cổng chùa và nghiêm cấm tụ họp, vi phạm bị bắt.
- (2) Trần Lê Xuân trả lời phỏng vấn của báo chí : Chẳng qua các thầy tu tự rôti....
- (3) Diệt nói : Sau lưng Phật giáo trong nước, hãy còn hiến pháp, nghĩa là có tôi ....

NHỚ BỒ TÁT THÍCH QUẢNG ĐỨC
 Đuốc huệ phừng phừng ngọn bốc cao
 Soi đường chánh giác mãi ngàn sau
 Khối tim nhân loại chùng sôi sục
 Cặp mắt từ bi cũng xốn xao
 Thơ tiếc thương tràn thơ uất nghẹn
 Bút cầm hờn động bút kêu gào
 Khi gieo mầm khổ lên sum tốt
 Kết quả nhận toàn vị dớn đau

107

1668 Ôi ! cành mai trắng nở tươi
 Giữa cơn pháp nạn tuyệt vời sắc hoa
 Nêu cao tam bảo đạo nhà
 Điem nhiên ngồi vững giữa tòa lửa nung

Vòng dây bạo lực trùng trùng
 Từ bi ánh đạo sáng trong tuyệt vời
 Rừng cờ bướm phát lên rồi
 1672 Đai sen Bồ tát mỉm cười chúng sinh
 Hiến pháp bất nghĩa bất minh
 Bất nhân, bất đức, bất bình, bất an
 Từ ngàn xưa ánh đạo vàng
 1676 Lý, Trần, Lê, Nguyễn, Quả - Nhân luân hồi

Sau sự kiện tự thiêu của hòa thượng Thích Quảng Đức, còn nhiều cuộc tự thiêu khác diễn ra trong đó có Nhất Chi Mai. Đồng bào Phật tử xuống đường rầm rộ quy mô càng lớn. Báo chí trong và ngoài nước đưa tin, nhiều vị lãnh đạo thế giới phản đối.

NHẤT CHI MAI

Nhất Chi Mai, Nhất Chi Mai
 Ngọn lửa bùng cao đỏ góc đài
 Muôn vạn trái tim yêu ngắt nhịp
 Trăm nghìn cặp mắt thấm hơi cay
 Trời như sập lại - Trời đồng cảm ?
 Đất bỗng rung lên - Đất chuyển lay ?
 Giữa mấy vòng vây vang tiếng hét
 Nhất Chi Mai, Nhất Chi Mai

108

1680 Khói cay mù mịt khắp nơi
 Phát súng bắn thẳng đoàn người hét vang
 Quách Thị Trang, Quách Thị Trang
 Nữ sinh ngã xuống trên đàng đấu tranh

1684 Ngay bồn binh chợ Bến Thành
 Cảnh sát cướp xác, rất nhanh ém lơ
 Nhà Ngô ăn đứt cuộc cờ
Toàn gia đình trị một giờ thương đau
 Nhu ăn hút, Cần ăn trâu (1)
 Lệ Xuân ăn vụng, Diệm râu ăn chay
 Gieo chi tội ác thế này ?
1688 Ngàn thu miệng thế kể hoài tội danh

Cuộc biểu tình dự kiến tiến về nhà hát (Quốc Hội) để phản
 đối sự đàn áp Phật giáo của sinh viên học sinh Phật tử, đoàn nữ sinh
 dẫn đầu. Có tiếng súng nổ và lựu đạn cay tung mù mịt tại bồn binh
 chợ Bến Thành. Chị Trang trúng đạn... và bị cảnh sát cướp xác mang
 đi, về sau được biết chị Quách Thị Trang được chôn tại chùa Phổ
 Quang Tân Sơn Nhất, Phường 2, Tân Bình .

QUÁCH THỊ TRANG

Nữ nào chị bỏ chúng em sao ?
Viên đạn nghiệt oan, máu đỏ trào
Buông lỏng cánh tay mềm rũ xuống
Sục sôi cờ bướm phát bay cao
Gọng kềm bạo lực ngậy ngô siết
Khát vọng tự do lãnh lót gào
Sống chết đừng trêu đoàn Phật tử
Sống là danh dự chết anh hào

(1) Ngô Đình Nhu, cố vấn hút thuốc phiện, Ngô Đình Cần ở Huế ăn
 trâu, Trần Lệ Xuân ăn vụng, Diệm ăn chay theo Công giáo. Chế
 độ Ngô sụp đổ vào ngày 1/11/1963.

NGUYỄN VĂN TRỖI

Định đặt mìn, việc bất thành
Nguyễn Văn Trỗi bị ngục hình khảo tra

109

1692 Mưu sát Mác - Na - ma - ra (1)
 Bộ quốc phòng Mỹ ghé qua Sài Gòn
 Thực hiện học thuyết Giôn - xơn ...
Thông tấn báo chí dập dồn loan tin
Du kích quân Mỹ La Tinh (1)
1696 Đề nghị trao đổi tù binh rạch ròi
 Mỗi bên sẽ thả một người
 Nhưng bị bội ước, thối đời văn minh !
 Phút cuối cùng, án tử hình
1700 Không bịt mắt “ Hồ Chí Minh muôn năm ”
 Từng lời nói được ghi âm
 Đóa hoa bất tử Quảng Nam tượng hình

(1) Nguyễn Văn Trỗi là thợ điện Chợ Quán. định đặt mìn tại
 chân cầu Công lý (nay là cầu Nguyễn Văn Trỗi, đường Nam
 Kỳ Khởi Nghĩa, quận III) nhằm mưu sát Bộ trưởng Quốc
 phòng Hoa Kỳ Ngài Robert Strange McNamara ngày 2-5-
 1964, không thành. Ông bị bắt lúc 22 giờ ngày 9-5-64. Được
 tin, tổ chức du kích Venezuela tuyên bố trao đổi Nguyễn
 Văn Trỗi với Trung tá Michael Smolen mà Họ đang bắt giữ.
 Bội ước, sau khi viên sĩ quan không quân Mỹ được thả thì
 Nguyễn Văn Trỗi thọ án tử hình tại sân sau nhà lao Chí Hòa
 lúc 9 giờ 45 phút ngày 15-10-1964. Phút cuối, ông tỏ ra rất
 can đảm, không chịu bịt mắt và cha cố rửa tội. Tiếng nói
 cuối cùng được phóng viên ghi âm :

“ Hãy nhớ lấy lời tôi : Đả đảo Đế quốc Mỹ .

Hồ Chí Minh muôn năm. Việt Nam muôn năm” .
 Nguyễn Văn Trỗi là người con thứ ba (tư Trỗi) quê quán tại
 làng Thanh Quít, huyện Điện Bàn, tỉnh Quảng Nam.

110

1704 Cuộc đảo chánh Dương Văn Minh
 Rồi bị Nguyễn Khánh lên giành chiếc ngai
 Minh, Khiêm, Khánh cùng ghé dài

Phát, Đức đảo huyệt rơi dài nằm im
Khánh bèn tống cổ Minh, Khiêm
1708 **Sửu, Hương đủng đỉnh lên yên ngựa què**
Phan Huy Quát rất lè nè
Nguyễn Văn Thiệu đuổi ra hè ngồi chơi
Thiệu, Kỳ trẻ khỏe sánh đôi
1712 **Thiệu vừa cất cánh, Kỳ rơi lợt dài**
Thiệu - Hương chiếu thọ ngủ say
Bài ca tấu mã thở dài tàn canh
Chiến tranh “đặc biệt” bất thành
1716 **Ních - sơn ra lệnh đưa quân Mỹ vào**
Chiến tranh “cục bộ” mở đầu
Chúng huy động cả chư hầu tham gia
Thái, Phi, Hàn, Ốt - cây - li - a
1720 **Chủ trương “tìm diệt” mang ra thi hành**
Á Đông mở rộng chiến tranh
Nông thôn bình định, Việt Minh lụi tàn
Áp chiến lược chỗ nhốt dân
1724 **Trời Nam máu lệ tuôn tràn nơi nơi**
Đội quân bảy trăm ngàn người
Đạn bay xé gió, bom rơi nứt đồng
Máy bay đủ kiểu trên không
1728 **Xe tăng lội nước vượt sông leo đèo**
Nhảy dù, thủy bộ, kéo theo
Ngụy quyền hồ hởi cảm nêu ăn mừng
Cuộc hành quân tên Gian - sơn
1732 **“ Bẻ gãy xương sống” chiến trường Tây Ninh**
Mùa khô tướng Oét - mo - len
Cười tươi lên giọng : chiến tranh thế này

111

1736 **Tiền đồn chống Cộng đã xây**
Nâng ly Việt - Mỹ vui say mặn nồng
Vì sao con sáo sang sông ?

Thương cho con sáo nổi lòng cô đơn
Đêm đêm sáo nhớ quê hương
1740 **Cành tre lả ngọn tìm phương bay về**
Sắt son nguyện giữ lời thề
Còn băng đạn cuối quyết kê đầu thù
Tin chiến trường được truyền mau
1744 **Trung đoàn tinh nhuệ đã vào đến nơi**
Trận thắng rung núi đổ trời
Máy bay của Mỹ tả tơi phơi mình
Xe tăng đồng sắt chình ình
1748 **Trung đoàn Bình Giả oai danh sáng ngời**
Tiến vào Nam rất kịp thời
Sài Gòn điểm hẹn đoàn người tiến công
Tối lui ẩn hiện dài dòng
1752 **Lùi là tạm ẩn hiện trong tức thì**
Hơn thua tính toán kỹ đi
Chỉ sai thời điểm một ly thất cờ
Bao năm chuẩn bị đợi chờ
1756 **Mậu Thân nổi dậy một giờ trông mong**
Mỹ - ngụy giặc ngủ say nông
Men xuân đầy đủ hoa hồng nhạc hay
Bất ngờ Việt Cộng hiện đầy
1760 **Trong cơn hoảng loạn quan thầy ngã nghiêng**
Cờ Giải phóng khắp Bảy Hiền
Mừng xuân tốc chiến súng rền nổ vang
Mũi hỏa lực đánh cắt ngang
1764 **Sân bay nhón nháo trực thăng đảo vòng**
Nó bay rà thấp hướng đông
Mục tiêu tên lửa khai nòng trúng ngay

112

1768 **Đồng bào yêu nước vỗ tay**
Việt Cộng vào nghĩa địa Tây an toàn
Xe tăng gầm rú đón đảng
Chiếc đầu trúng đạn nằm lăn giữa đường

Đội quân phòng vệ phi trường
1772 “Xáp lá cà” đấu tướng bưng tại đây
Chúng phá sóng gây nhiễu đài
Ta mất liên lạc triển khai đội hình
Cam đành cố thủ nằm im
1776 Chờ trời tối sẽ dò tìm hướng ra
Tin chiến sự đến mọi nhà
Đài phát thanh ngụy hát ca liên hồi
Chúng chỉ kêu gọi ít lời
1780 Mọi người nghỉ tết về nơi ban đầu
Bảy Hiền ta đã rút sâu
Hướng ra xa lộ gấp thâu đội hình
Tốp xung kích vượt qua yên
1784 Đuôi bị địch chặn đội hình cắt hai
Tốp đầu về đến Bàu Trai
Tốp sau kẹt lại phải quay Bình Điền
Tại vương đất xã Tân Kiên
1788 Trung đoàn Bình Giã ghi tên anh hùng
Trận Mậu Thân là chiến công
Rạng danh quân sử Tiên Rồng ngàn xuân
Vượt trên tuyến lửa chín tầng
1792 “Cầu hàng không” lập không quân thi hành
Viên cơ trưởng : Vương Trọng Sinh
Chuyến bay định mệnh viết thành bài ca
Quyết tâm bảo vệ sơn hà
1796 Thừa Thiên - Huế hiện đóa hoa sắc hồng
Đau đầu Tổng thống Giôn - sơn
Tại sao sự kiện ra nông nổi này ?
Oét - mo - len vội trình bày
1800 Cứu nguy thì phải đổi thay cấp kỳ

113

“Quét” và “Giữ” Việt hóa đi
Đánh hoài chưa chắc làm gì được đâu
Cử người đàm phán mau mau
1804 Bốn bên diện kiến chào nhau luận bàn

Phải Việt Nam hóa chiến tranh
Quân ngụy sớm thế “đàn anh” thất thần
Ngưng ném bom ở Bắc phần
1808 Màu da xác chết thay dần từ đây
Miền Nam giọt lệ chảy dài
Khi nghe tin báo trên đài phát thanh
Việc đánh Mỹ chưa hoàn thành
1812 Rừng đây hiểm trở nên đành đứng nghiêm
Phút mặc niệm gió rừng im
Hướng về Hà Nội trái tim anh hùng
Trời Nam đất Bắc nghìn trùng
1816 Quân đoàn dâng trọn chiến công về Người
Đánh cho Mỹ cút Ngụy rơi
Quân đoàn cảm tử tuyên lời sắt son

Hay tin trên đài phát thanh Bác đã ra đi, chúng con nơi rừng sâu biết làm sao ? Có cách nào ? Thôi đành treo lá cờ lên và tất cả tập hợp lại. Đứng nghiêm rồi khóc ... Chúng con thề đánh cho Mỹ cút, ngụy nhào. Việt Nam sẽ Tự do Độc lập để hoàn thành chí nguyện của Bác.

AI ?

Một sáng Ba Đình trịnh trọng tuyên
“ Việt Nam Độc Lập ” tiến lên thuyền
Đức tài lèo lái cơ đồ vững
Trí dũng trau dồi sách lược chuyên
Thế giới văn minh tôn đại giác
Năm châu kính tán đáng kỳ duyên
Ra đi để lại tờ di chúc
Dân Việt thấm nhuần những ý khuyên

114

NGUYỄN THÁI BÌNH

Nguyễn Thái Bình gửi Ních - xơn
1820 “Tán phá, giết chóc sẽ không được gì”
Vũ khí hủy diệt tinh vi
Chỉ gieo thảm họa cực kỳ khổ đau
Hòa bình nhân loại khát khao
1824 Đây là mơ ước đồng bào quê tôi
“Tình thương, công lý muôn đời”
Điều hâu móng vuốt đến hồi suy vong

Nguyễn Thái Bình (1948 – 1972) quê ở làng Trường Bình, huyện Cần Giuộc, tỉnh Long An, là học sinh giỏi được học bổng AID du học sang Mỹ. Lá thư gửi Tổng thống Mỹ Nixon trích đoạn “ *Thưa ông Tổng thống, để tàn phá, giết chóc ở Việt Nam hay khắp Đông dương, trong tay ông có tất cả vũ khí tối tân, giết người hiệu nghiệm nhất (hóa học, sinh vật, điện tử) còn tôi hành động vì tình thương yêu, vì hòa bình và công lý. Tôi chỉ có lòng tin vào nhân loại. Hiện nay, bom duy nhất là trái tim tôi. Trái tim có thể nổ vì tôi chấp nhận sự hy sinh vì đại nghĩa kêu gọi tình thương yêu để khôi phục niềm tin của con người vào công lý, để thức tỉnh lương tâm...*”. Nguyễn Thái Bình tham gia nhiều diễn đàn tại New York đòi trả tự do cho tù chính trị tại Việt Nam. Bị trục xuất về nước. Ngày 2-7-72 khi máy bay B.747 của hãng hàng không Panam đáp xuống Tân Sơn Nhất. Nguyễn Thái Bình bị cảnh sát Mỹ bắn 5 phát súng vào trái tim anh. Một cuộc tuần hành của 2.000 sinh viên Đại học Washington đã diễn ra sau đó để tưởng niệm Nguyễn Thái Bình.

Tên anh hiện nay được đặt cho quỹ học bổng dành giúp đỡ cho những học sinh nghèo học giỏi .

Việt Nam hóa của Ních - xơn
1828 Ngụy mở chiến dịch Lam Sơn, Hạ Lào
Trận này so lực thấp cao
Mỹ muốn kiểm soát lối vào Miền Nam
“Bóp cuống họng bắt phải câm”
1832 Nghe qua thì dễ thử làm được không ?
Đoàn quân trang bị tận cùng
Việt - Mỹ tác chiến hiệp đồng khẩn trương
Đường số chín chọn chiến trường
1836 Bê năm hai dọn sạch đường tiến vô
Núi rừng đã sẵn nắm mồ
Vùi quân Mỹ - nguy ngàn thu lạnh lùng
Bầu trời Hà Nội, Hải Phòng
1840 Mục tiêu oanh kích tập trung đêm ngày
Pháo đài bay “bê năm hai” (B.52)
Ném bom liên tục mười hai ngày liền
Biết bao mái ấm trở nên !
1844 Thủ đô cột khói bốc lên chín tầng
Đây là thử thách toàn dân
Hậu phương hủy diệt chiến tràng đổi thay
Ních - xơn phê chuẩn việc này
1848 Để hồng gở gạc chuỗi ngày thua đau
Rồng Tiên nòi giống anh hào
Nghìn trùng bạo lực ngẩng đầu tiến lên
Tinh thần chiến đấu trui rèn
1852 Ngọn cờ độc lập giữa nền trời trong

Ôm chất nổ bò xuyên rào
 1856 Mực tiêu máy ụ xăng dầu nằm yên
 Khai hỏa mìn nổ cháy liền
 Sài Gòn rung chuyển khói đen ngất trời
 Lê Bá Ước cùng đoàn Mười *
 1860 Cách đánh táo bạo vào nơi nghiệt này
 Tổng kho cháy rụi mấy ngày
 Ngụy quyền áp úng mặt mày ngấn ngơ
 Ngồi trong “Nhà Trắng” thần thờ
 1864 Ních – xơn ra lệnh còn chờ đợi chi
 Ký ngay Hiệp định Pa – ri
 Giờ xin kết thúc sử thi được rồi
 Yêu cầu ông rút quân thôi
 1868 Hòa bình sẽ đến tức thời Á châu
 Nụ cười nở rất xã giao
 Hội trường rộn rã nói chào hân hoan
 Lộc Ninh nhộn nhịp đón đoàn
 1872 Tù chánh trị đảo Côn Sơn chuyển về
 Trái bao năm tháng xa quê
 Khảo tra chuồng cọp nã nê tẩm thân
 Trái tim chung thủy vẹn toàn
 1876 Người chiến sĩ Vệ Quốc Đoàn hôm nay
 Mừng vui mà lệ chảy dài
 Kể sao xiết chuyện tù đầy thảm thương
 Khi người tập kết lên đường
 1880 Thì người ở lại quê hương chịu nhiều ...

* Đại tá Lê Bá Ước vị chỉ huy Đoàn 10 Đặc công Rừng Sác

Khăn tay ngày trước dẫu rồi ?
 1884 Cây đàn bom đạn tả tơi chẳng còn !
 Chữ tình chung vẫn sắt son
 Chữ tình vĩnh viễn vẫn còn tro tro
 Mái đầu giờ đã bạc phơ
 1888 Rung rung cây bút bài thơ dệt vắn
 Chiều buông sương phủ trắng ngần
 Tìm nơi thanh tịnh thả lần ra dây
 Bất ngờ cát bụi tung bay *
 1892 Ngọn đồi biển mất hận ai lỗi nghi ... ?
 Xưa Phù Đổng ngựa sắt phi
 Giặc Ân tán xác, giờ thì cháu con
 Chiến sĩ trẻ vượt núi non
 1896 Hành quân thần tốc, dặm mòn Trường Sơn
 Giặc thù xảo quyết bất nhơn
 Hàng rào điện tử canh chừng ngày đêm
 Mở đầu chiến dịch Tây Nguyên
 1900 Đánh chia cắt xuống tận miền biển xa
 Một vùng giải phóng bao la
 Buôn Mê Thuật xuống tận Nha Trang rồi
 Thiệu thất kinh, lệnh tháo lui
 1904 Cố đô Huế cũng ló mòi rút êm
 Quảng Nam, Quảng Ngãi, Thừa Thiên
 Bài ca chiến thắng vang lên “trên đài”
 Sài Gòn điểm hẹn “có ngay”
 1908 Trăm năm nô lệ một giây oai hùng

* Mỹ nén bom CBU (Cluster bomb incendiary device) loại bom có sức tàn phá khủng khiếp gần đoàn chiến thắng tại Lộc Ninh.

Trần Văn Danh góp chiến công lẫy lừng
 Xe tăng thẳng tiến dinh trung
 1912 Gầm lên khí phách phá tung cửa vào
 Theo sau muôn vạn đồng bào
 Vui mừng phấn khởi vẫy chào hô vang
 Việt Nam, ca khúc khải hoàn
 1916 Dương Văn Minh đứng tần ngần xuôi tay
 “Đầu hàng” cầm bút ký ngay
 Trời Xuân ấm nắng cờ bay rợp trời
 Trời Việt Nam đẹp tuyệt vời
 1920 Trời thanh bình khắp bầu trời Việt Nam

* Giữ vững 16 cây cầu trọng yếu. Đặc biệt nhất là trận đánh chiếm giữ cầu Rạch Chiếc để Đoàn Quân Giải Phóng Miền Nam tiến vào Sài Gòn. Chiếc xe tăng đi đầu húc sập cánh cửa sắt vào dinh Tổng thống ngụy quyền, đồng bào Sài Gòn, Chợ Lớn, Gia Định tràn ngập hai bên đường, phát cờ Giải Phóng chào mừng, Dương Văn Minh ký văn bản đầu hàng.

Lúc 12 giờ đêm 30/4/1975 người con ưu tú làng Thới Tam Thôn, cựu học sinh trường bá nghệ Cao Thắng, chiến sĩ xuất sắc của ngành tình báo... Được đặc cách quân hàm Thiếu tướng. Thiếu tướng Trần Văn Danh. Phó Chủ tịch Ủy Ban Nhân Dân Tp. HCM

Thi phẩm Việt Nam Thi Sử Hùng Ca khởi sự từ năm 1997. Bản thảo trình ba nhà xuất bản đều bị trả, mười bốn tháng ròng rã ở nhà xuất bản tổng hợp Tp. HCM mới được cấp giấy phép xuất bản. Sau đó bốn năm ra tòa án nhân dân Tp. HCM, 2006 – 2010. Sau cùng mới được phép tái bản ! Ngần ấy gian nan ...

- VỊ QUỐC HY SINH, THI SỬ LƯU DANH THỜI KÍNH TRỌNG
 - THAM Ô TỆ NẠN, NHÂN DÂN MIỆT THỊ THỂ TRẦM KHA

Từ khai quốc mấy nghìn năm
 Bao gương chống giặc ngoại xâm tuyệt vời
 “Giữ đoàn kết như con người
 1924 Giữa trông mắt để nhìn đời liệt oanh”
 Vì dân, vì nước lưu danh
 Tham ô tệ nạn, thể thành trầm kha
 Xây dựng công ích nước nhà
 1928 Mọi người no ấm sử ca oai hùng
 Đã mang dòng máu Lạc Hồng
 Nêu cao sĩ khí Tiên Rồng hơn non
 Di Chúc gửi lại cháu con
 1932 Hai chữ “đoàn kết” sắt son vẹn gìn
 Như vàng, như ngọc đỉnh ninh
 Đây là chân lý kết tinh rạng ngời.
 Trắng - Đen cạn tỏ rạch rời
 1934 Tương lai bền vững giống nòi Rồng Tiên

Trong “Di Chúc” để lại Bác Hồ viết ... (xin trích đoạn sau đây) :

... “ Nhờ đoàn kết chặt chẽ, một lòng một dạ phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, cho nên từ ngày thành lập đến nay, Đảng ta đã đoàn kết, tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác.

Đoàn kết là một truyền thống cực kỳ quý báu của Đảng và của dân ta. Các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ cần phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí trong Đảng như giữ gìn con người của mắt mình ...” .

TRẦN TRÍ TRUNG

Chịu trách nhiệm xuất bản

Biên tập : Đào Trọng Đức
Sửa bản in : Vân Anh
Trình bày : Hàn Sĩ
Ảnh bìa : Trần Trí Trung

Hàn sĩ TRẦN TRÍ TRUNG
Hiện cư ngụ tại số 72 Phan Xích Long,
Phường 2, quận Phú Nhuận.TP.HCM
Điện thoại : 08.39902858